גליון פ' שמות תשע"ט

להערות ולנדבות לפנות בטעלעפאן:
בא"י 02-537-5704 פקס 02-650-1067
או בכתב"ד "תהלות ישראל" רח' יצחק נפחא 17 ירושלים
בארה"ב 917-873-1181 347-885-7700

אפשר לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א בקול הלשון
בארץ ישראל 03-6171001 ואח"ז להקיש לאידיש 3-4 → ללה"ק 5-1-4-5 →
בארצה"ב 718-395-2440 ואח"ז להקיש לאידיש 4-50-4-3 → ללשון הקודש 5-5-7-2 →

מי שרוצה לקבל דף השבוע וכן המאמרים או הקונטרסים שלנו בדואר נא להתקשר לי' לויפער
מחו"ל 5276145810527(972) מא"י או דרך האימויל שלו laufer6@neto.net.il

אפשר לשמוע שיעורי מורינו הרב שליט"א בקול תהלות ישראל
מספר קבוע 544-0-02 בארה"ב 718-770-3678

לתשומת לב הקוראים
המאמרים על הפרשה או
המועדים הם גם דברים
כלליים שנוגעים תמיד ולכן
אפשר וכדאי לקוראם גם
אחרי הפרשה או המועד.

אוצר "תהלות ישראל"

פנינים שנלקטו מתוך דברי
הגה"צ דתהלות ישראל שליט"א
(מתוך מה שכבר נדפס בספרים וקונטרסים, וגם מתוך שאר השיחות)

הערה בלילית בנוגע לכל המאמרים

כדאי לקרוא כל המאמרים יותר מפעם א' כי בכדי שיהיו נקלטים ומספים יותר לתוך הלב בכדי שזה ישפיע ויפעיל את המטרה לא די בקריאת הדברים פעם א' לבד וכי בפעם השנית מתרגישים ההבה דברים שלא נדגישים בפעם הראשונה. ואת למדעי שבגליונות שנה החדשה נמצאים גם דברים שכבר היו בגליונות הישנים וגם דברים חדשים, אמנם גם הדברים הישנים הרבה מהם נעבדו מחדש וקבלו פנים חדשות ולכן כדאי לקרוא עד פעם גם את המאמרים הישנים, כי באלה החדשים מתקיים מה שאמרו חז"ל שדברי תורה כל זמן שהאדם חוזר עליהם מוצא בהם טעם חדש, כפי שמעיד הבזיון בס"ד.

גליון השבוע - שנה ח' גליון י"ג

חדש! מהיום אפשר לתרום גם ע"י נדרים פלוס מספר טלפון 03-763-0585 קוד טלפוני 2218 **או ע"י קשר קהילה** מספר טלפון 073-275-7000 קוד 4336

אוצר הפרשה

"ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה"

יש להקשות למה כתוב "הבאים" בלשון הווה שהרי לא באו עכשיו אלא כבר מלפני זמן באו.

והנה האור החיים הק' כתב לתרץ למה חוזר הפסוק כאן להזכיר ביאתם למצרים[א] ומתרץ (בא' מהדרכים) שמדובר כאן על חזרתם למצרים אחרי קבורת יעקב אבינו ע"ה, וכוונת הפסוק בזה למנות אותם בחזרתם למצרים עוד פעם כיון שעתה באו לקבל עליהם גזירת ועול הגלות מרצונם, וזה היה דוקא כאשר חזרו עתה אחרי קבורת יעקב כי כאשר באו בפעם הראשונה היה זה מפני הרעב כמו שאמר להם יוסף אנכי אכלכל אתכם (ועוד מכיון שבא יעקב אבינו באו אתו), אבל אחרי שכבר בטלו ב' הסיבות ובכל זאת חזרו ובאו שוב הרי בחזרתם זו באו רק עבור להיות בגלות במצרים, ומכיון שבאו מרצונם בלי שום כפיה ובלי שום סיבה שהכריחתם לבא בזה נתגלה למפרע שאף ביאתם הראשונה היתה למטרה זו, עכ"ד, ע"ש, ובדבריו יתורץ גם לשון הבאים כי מכיון שקבלו באהבה הרי זה נחשב תמיד כל יום כאלו היום באו שהרי אלו לא היו באים בני ישראל מקודם היו באים גם עכשיו מרצונם.

והנה ידוע הכלל שכל הספורים שנכתבו בתורה הק' הם רק בכדי שאנחנו נלמוד מזה במה שנוגע לנו ועל כן יש להתבונן איזה ענין חידוש בא זה ללמדנו, ויש לומר שהנה ידוע מה שאמרו חז"ל (ברכות ה' א') שיסורים שמכפרים על עונות האדם הרי זה דוקא אם קבלם לדעת (באהבה), והנה יש להסתפק אם האדם סבל יסורים אבל לא שם לב לכוון לקבלם באהבה ואחרי זמן מתעורר לכוון לקבל באהבה את יסוריו שכבר סבל בכדי שיהיה לו ע"י זה כפרת עונות האם גם זה מועיל למפרע שיכפרו עבורו.

ולפי פירוש האור החיים הק' הנזכר שהפסוק כאן בא להזכיר כאן את שבחם של אלו שקבלו עליהם את עול הגלות באהבה, לפי זה יש לומר (באופן אחר קצת) שזה מה שבא הפסוק כאן ללמדנו שאחרי שגילו דעתם עתה שמקבלים עליהם עול הגלות באהבה לכן נחשב להם למפרע גם ביאתם בפעם ראשונה כאלו קבלם באהבה וע"י כן הרויחו גם למפרע כל השנים עד עתה שגם כן יכפר עליהם[ב] ושעל ידי זה יהיה נחשב להם הגלות להרבה יותר דהיינו לפי שקבלו מאהבה מעתה ולהבא יחד עם מה שנחשב שקבלו מאהבה כל השנים שכבר עברו עד עתה מפני כל זה ביחד הוריד להם הקב"ה ק"ץ שנה מגזירת הד' מאות שנה.

וכמו כן הרי זה נוגע לכל א' וא' כאשר לפעמים יש לאדם יסורים ובתחילה לא שם לב לקבלם באהבה ולכוון לכפרת עונותיו, אמנם אח"כ כשהקב"ה מזכה את האדם ונפתחים עיני שכלו לשים לב ולהבין את אשר לפניו יכול האדם בשעה זו לקבל על עצמו את כל מה שסבל למפרע באהבה, ומכל שכן אם יקבלם "בשמחה" על שמתכפרים לו ע"י זה עונותיו ובזה יהיה נחשב לו למפרע גם על העבר כאלו קבלם מתחלה באהבה ומרצונו הטוב, וירויח ע"י זה שגם על ידי כל מה שסבל למפרע עד עתה גם כן יתכפר לו (ובודאי שמי שזוכה לעשותה בשעת היסורים מרויח עוד יותר).

וכמו שהוא ענין זה לגבי יסורים גופניים וצרות הבאות על האדם ח"ו כמו כן הוא בכל דבר שנעשה נגד רצונו של האדם ח"ו בין בבית ובין בחוץ ואפילו אם נעשה ע"י בן אדם שני שהוא בעל בחירה (כמבואר בחז"ל, ועי' מה שכתב החינוך (מצוה רמ"א ורמ"ב)) וכמו כן הוא לגבי כל המאורעות שמופיע בכל העולם כולו אזי גם זה מופיע עבור התיקון הפרטי של האדם (ולא רק לתיקון כללי של העולם) כי כל יחיד ויחיד שסובל מזה הרי זה סימן שהוא גם כלול בתקון זה (שגם הוא זקוק לזה) ולכן יש לכל יחיד לשים לב מאוד לענין זה לקבל את המצב באהבה ובזה מקבל את התיקון הנצרך לו בס"ד[ג].

(מתוך שיחה לפ' שמות תשס"ג)

"שבעים נפש ויוסף היה במצרים" (א' ה')

בפסוק ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים הקשה האור החיים הק' על מה שכתוב "ויוסף היה במצרים" וז"ל, מה הודעה זו כדבר חדש ויוסף היה במצרים עכ"ל, (ומה שכתב רש"י להודיע צדקתו בכל זאת קשה שהיה לו להשמיענו זה במקומו בפ' ויגש).

והנה הכלי יקר כתב וז"ל, קרא לע' נפשות "נפש" לשון יחיד לרמוז שהיו כאיש א' כי היה שלום ביניהם בלי פירוד בלב ולא היה בהם לשון הרע ודלטורין כאיש א' וכו', ע"ש, והנה אנחנו רואים שאחר כך לא החזיקו בזה כמו שפירש רש"י בפסוק "אכן נודע הדבר" (ב' י"ד) וז"ל, ומדרשו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מכל ע' אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל אני רואה שהם ראויים לכך עכ"ל, הרי לנו שמה שסבלו עבודת פרך היה מפני הפירוד וחוסר השלום וחטא לשון הרע ודלטורין (מלשינים).

ולפי זה יש לומר שכל זמן שיוסף היה חי היה הוא המאחד את כולם כי זה מדתו של יוסף כידוע שמדת יוסף שנקרא יסוד היא המדה שאוספת ומאחדת בתוכה את כל שאר המדות (כמבואר בספרי ח"ן), ולכן כל זמן שיוסף היה קיים נצלו כולם מגזירת ועבדום ועינו אותם וגו' כי ידוע שכל זמן שיש אחדות הרי זה מציל מפורענות שראוי לבא כמבואר במדרשי חז"ל שמחה ומתוך עושר וכבוד ומתוך מיעוט עוונות והסר ממני וכו' כל מיני חולי וכל מיני מדוה וכו' שצריך להבין למה קבעו לומר כל זה בכניסת השבת קודש והלא על החסד שעשה ד' ית' אתנו חייבים להודות תיכף ומיד בשעת קבלתם וא"כ מסתמא כבר הודינו עליהם במשך כל השבוע וא"כ למה חוזרים לומר זה עכשיו.

גם צריך לקשר כל הדברים הללו יחד שמזכירים עושר וכבוד "ומיעוט עוונות", ובפרט למה מזכירים מיעוט עוונות שהרי לא מזכירים עוונות בשבת קודש (ומטעם זה יש נוהגים לומר נוסח זה לפני כניסת שבת קודש), ועוד מהו הלשון "מיעוט" עוונות שמשמעו שיתמעטו העוונות שנכשלנו בהם במשך השבוע ולמה לא מבקשים שלא נכשל כלל בעוונות.

ועל פי האמור יש להבין כל זה היטב כי הנה בשבת קודש כשבא לאדם הנשמה יתירה אזי נפתחים עיני האדם לראות שאפילו היסורים שעברו עלינו במשך השבוע היו כולם חסדים שבאו לכפר עוונותינו ולטהר אותנו, וגם מכח הנשמה יתירה אנו מקבלים הארה בנפשינו שמאפשר גם לגופינו לקבל היסורים באהבה (מה שלא היינו מסוגלים בימי החול אע"פ שיודעים שזה לטובתינו), ולכן אנחנו מבקשים עכשיו לקבל למפרע את כל העבר עלינו באהבה שבזכות זה יתמעטו עוונותינו ע"י היסורים שכבר עברו עלינו עד עתה (שהרי רק כאשר מקבלים אותם באהבה הרי הם מכפרים) ומעתה שיתכפרו עוונותינו ממילא לא נצטרך כבר לעבור עוד יסורים ולא עניות ומדוה וכו' ונוכל לחיות בעושר וכבוד וכו', ועי' מה שכתב באור החיים הק' בפ' ויגש (מ"ו ז') על הפסוק בניו ובני בניו וגו' שקבלת היסורים ברצון הוא הרפואה שמבטל את היסורים ולא יצטרך לסבול עוד מכאן ולהבא, ולכן לא התחיל השעבוד במצרים עד אחרי הסתלקות כל הדור יורדי מצרים שירדו עם יעקב אבינו כי מכיון שהדור ההוא קבלו עליהם עול הגלות ברצון, ע"כ, וכבר כתב כעין זה רבינו יונה בשע"ת (...) ופירש בזה הפסוק (תהלים ע"ו י"א) "כי חמת אדם תודך שארית חמת תחגור" שכאשר עובר על האדם החימה כלו' יסורים (שבאים בחרון אף) והאדם מודה עליהם בזכות זה מבטלים ממנו את מה שהיה עומד עוד לבא עליו דהיינו "שארית חמת" זה "תחגור" מלשון סגירה שסוגרים אותן ממנו שלא יבואו עליו, ע"כ, ע"ש, וזה כאמור בס"ד.

[א] ועל תירוצו של רש"י שחזר למנותן אחרי מיתתן הקשה האור החיים הק' שא"כ היה לו להקדים פסוק וימת יוסף וכל אחיו ורק אח"כ יחזור למנותן.

[ב] ואע"פ שאפשר להתוכח על ראיה זו מכאן כי י"ל שבאמת גם בפעם הראשונה כוונו כך וכונת האור החיים הק' היא רק לומר שבזה שחזרו עתה גילו דעתם שגם בפעם הראשונה כוונו כך (כמו יעקב שגילה לו הקב"ה בחלומו בבאר שבע את הגלות ושיקבלנו באהבה כמ"ש אל תירא מרדה מצרימה וגו') אמנם אם נאמר כך א"כ היה יכול הפסוק לרמז את זה שם בפ' ויגש באופן אחר* בשעה שירדו עם יעקב אבינו ברצון וא"כ מה היה הצורך להודיע את זה כאן אם אין בזה הוספת חידוש שנוכל ללמוד מזה בעבורינו, ועל כן מסתבר לומר שזה כוונת הפסוק בכדי ללמדינו לקח וכמבואר בפנים.

*כי ממילת "הבאים" אין שייך לדייק שם כי רק אז הם באו ושייך לכתוב "הבאים".

[ג] ובזה יש לפרש בנוסח רבון כל העולמים שנהגו לאומרו בליל שבת קודש לפני קידוש, מודה אני לפניך על כל החסד אשר עשית עמדי ואשר אתה עתיד לעשות עמי וכו' ובהמשך אומרים וזכני לקבל שבתות מתוך רוב

לגבי דור הפלגה שלכן לא נאבדו מן העולם מפני שהיה להם אחדות בניהם כמובא ברש"י (בראשית י"א ט').

ולפי זה יש לפרש את הסמיכות שבפסוק (ה') "ויהי כל נפש יוצא ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים" שהפסוק אומר לנו שהסיבה שהיו נחשבים נפש אחת זה היה מפני שיוסף היה במצרים כי האחדות שכולם הרגישו נפש אחת היה בהשפעתו, אבל אח"כ "וימת יוסף" וגו' "ובני ישראל פרו ... וירבו ..." וגו' כלו' שתיכף אחרי וימת יוסף נחשבו כבר כרבים כי התבטל האחדות ביניהם ולכן "ויקם מלך חדש" וגו' שנתחדשו גזרותיו והתחיל להתקיים גזירת ועבדום וענו אותם.

על כל פנים היוצא מהאמור הוא שאם היו בני ישראל ממשיכים כך בשלום ובאחדות זה עם זה לא היו צריכים לעבור את כל העינוי שעברו במצרים.

❀ ❀ ❀

ובא הפסוק בזה ללמדינו מוסר השכל ובפרט לפי מה שידוע לנו מה שאמרו חז"ל שגלות האחרון הוא מפני חטא שנאת חנם והוא מה שעדיין מרקד בינינו, ובזה שאין אנו מתקנים ומבטלים חטא זה מבינינו היא המעכב את גאולתנו עד היום הזה וכאן משמיענו הכתוב עוד שאפילו בזמן שעדיין לא נגמר זמן הגלות ומוכרחים להיות עדיין בגלות או משום שעדיין לא נגמר הזמן שמוכרח להיות לפי הגזירה[ד] או מפני שיש שאר עבירות וסיבות שמעכבות את הגאולה השלימה עם כל זה אם היינו מבטלים את הלשון הרע ושנאת חנם והיינו כולנו באחדות כאיש א' (כמו שהיו הדור הראשון במצרים) היינו על כל פנים מבטלים את העינוי שאנו סובלים בגלותינו.

ודבר זה הוא פלא גדול איך אין אנו שמים לב לכל זה שזה מה שחסר בינינו האחדות, ומכל שכן במה שמוסיפים עוד מחלוקת חדשים תמיד הרי בזה אנו הולכים נגד עצמינו לגרום רעה נגד פנינו ומאבדים את עצמנו בזה לדעת ח"ו, ואין הדעת סובלת להבין דבר הזה איך יכול להיות לנו קשי עורף גדול ונורא כזה אחרי שאנו רואים את ריבוי הצרות הנוראות והסבל הגדול שעובר עלינו ומתרבה יום יום ואין לך יום שאין קללתו מרובה וכו' ובכל זאת אנו קשוחים מלהכנע ולשכוח מכל השנאת חנם והמחלוקת אלא עוד מרבים מחלוקות ושנאת חינם חדשים לבקרים כל יום ויום, איך אפשר להתטפש כל כך, אחרי שהלא בודאי אנו מאמינים בדברי חז"ל ובדברי הספה"ק שמודיעים לנו בשל מה הרעה הגדולה הזאת אצלינו ואנו מתעקשים להמשיך בדרך הרעה ועם כל זה אנו ממשיכים להתפלל ולצעוק אל ד' שיפדינו מכל צרותינו בעת שאנו מורדים בדבר ד' במה שמודיע למה מכה אותנו, ואין לך טפשות ועקמימות גדול מזה, והרי זה כמו מי שמורד באביו ומכה אותו ומבזהו והאב מעניש אותו על זה ומודיע לו על מה מענישו ובכל זאת הבן צועק ומבקש ממנו לבטל ממנו את העונש הקשה שאין לו כח לסבול כל כך וביחד עם הבקשה והצעקה אליו שירחם עליו הרי הוא ממשיך להכות את אביו בפניו ולבזותו ולמרוד בו הלא על אדם כזה עם התנהגות אכזרי כזה כל א' יאמר עליו שוטה הוא ואסור לרחם עליו.

ויש לראות במוחש איך שתמיד כאשר מגיע זמן עת פקידה שהוא מסוגל להגאולה השלימה נעשה לפני זה התעוררות גדולה בעולם בריבוי מחלוקת ושנאת חנם מעל הטבע וההגיון ומתחילים לחלוק זה עם זה (כמו הני דבורים שמתחרחר ריב ביניהם בשעה שעושים העשן בכוורת שלהם כמבואר ברע"ב (סוף משניות עוקצים)), ומגיעים לשפלות כזאת שאיש את רעהו חיים בלעו, וכמו שראה ראינו לפני השואה שכך היה המצב כידוע ליודעים, וכידוע שהיה נאמר לפני זה שבסוף שנות ת"ר ובתחלת ת"ש הוא עת פקידה להגאל, גם ידוע מה דאיתא בספה"ק שתמיד כאשר יש פקידה וזה לא יוצא לפועל אזי יוצא במקום זה גזירות וצרות נוראות, וכך כתבו גם על שנת ת"ח.

וכך אנו רואים במוחש גם ביום הזה בשנים האחרונות משנת תש"ס ס"א וזה מוסיף והולך לצערינו הרב שמתפרץ כל זמן קצר עוד ועוד מחלוקת גדולות עם לשון הרע ושנאת אחים שנאת חנם ודוקא אצל הקהילות שנחשבים מסלתה ומשמנה של כלל ישראל וגם אצל הנחשבים בני תורה ובני ישיבות וזה מתפרץ כמו מכת הצפרדע במצרים שמדבר א' של שטות נעשה מלחמה ומחלוקת עולמי, וזאת היא בכיה לדורות שמוסיפים בזה חרון אף נורא נוראות כמו שאנו רואים עין בעין את הצרות שפוקד את כל הכלל יום ויום ביתר קושי.

וכמו כן מתעורר בעולם כנגד זה חילול השם באופן נורא שאין הפה יכול לדבר שלא היה כזאת מעולם ועד עולם וכמו כן נעשה מזה שנאת ישראל בצורה מבהילה בכל העולם בכל מדינה ומדינה ששם נמצאים בני ישראל.

וכמו כן מכח חוסר האחדות בינינו ורבוי השנאת חנם והמחלוקת ולשון הרע זה על זה ע"י כן מתעוררים ונעשים בינינו מלשינים בכל פינה עד שנדמה להם כבר כהיתר ד"י והם מוסיפים שמן וחומר שריפה להאש שבוער נגדינו והם המה היוצאים מאתנו שטפחנו ורבינו תוך מחנינו הם המה הנעשים מרשעי ועזי פנים שבדור, ואיך אין איש שם על לב להבין איזה רעה גורמים לעצמינו בזה ואיזה סכנה חופפת עלינו היום מרבוי זאבים וארויות המקיפים אותנו מכל צד וצד ואיך נעשינו לוקים בסנוורים שלא לראות מה שאנו גורמים לעצמינו.

והטעם לזה הוא כי מכיון שהיצר הרע והסט"א יודעים שסופם קרוב לבא והם יודעים היטב במה תלוי גאולתינו ואיבוד שלהם על כן הרי הם מתאמצים בכל שארית כחם לסמא את עינינו ולהקשות ולהקשיח לבנו שלא לראות ולא להרגיש איך אנו מפילים את עצמנו לתוך האש הגדולה והנוראה שד' ישמרינו ממה שעלול להיות ברגע שתתמלא הסאה ח"ו.

ועוד יש להבין שמכיון שאם נתגבר על הנסיון ונבטל את השנאת חנם והמחלוקת הרי נרוויח בזה לחשוך את כל העינוי ועבודות פרך מעלינו על כן הרי זה מוכרח להיות בנסיון גדול שצריך מסירת נפש להתגבר כנגדה ודוקא בזכות המסירת נפש נוכל לבטל את כל זה, ועל כן החכם עיניו בראשו ויעשה את מה שביכלתו ואם אי אפשר לפעול לכל הכלל לפחות יעשה אצל עצמו ובתוך ביתו שלום ואחדות ושלוה ואהבה ואחוה וריעות וכן בינו לבין סביביו ובזה יפעול על כל פנים לעצמו להנצל.

❀ ❀ ❀

ויש לדעת שבכדי שיוכל האדם להמחיש בפועל ענין האחדות עם כל א' וא' (ואפילו כלפי בני ביתו), צריך ללמוד איך לקיים הוי דן את כל האדם לכף זכות[ה] (ולקמן יתבאר ענין זה קצת), ואחרי זה צריך להרגיל עצמו זמן ממושך לחיות עם השקפה זו עד שיהיה נעשה אצלו טבע לחיות בדרך זו בפועל.

ועוד יש לדעת שעיקר מעלת וחשיבות מצות האחדות היא כאשר האדם יש לו באמת טענה צודקת נגד השני והוא כובש טבעו[ו] להטריח את עצמו למצוא דרך לדונו לכף זכות, וע"י זה גם בשמים ידונו אותו לכף זכות להגן עליו אפילו מעונש שהיה מגיע לו משורת הדין כמבואר בחז"ל שהמעביר על מדותיו מעבירין לו על כל פשעיו.

ויש להוסיף שלפעמים כאשר באמת אי אפשר לו בשום פנים לדון את השני לכף זכות ולהסתדר אתו על פי דרך הטבע ועם כל זה הרי הוא כובש טבעו ומוותר מפני מצות האחדות זה הוא האחדות המשובחת ביותר ובכחה אפילו לבטל גזירות וצרות למעלה מדרך הטבע[ז].

[ד] כמבואר בזוהר הק' שאלף שנים הראשונים לא היה עדיין אפשרות להגאל ומאז והלאה כבר תלוי בנו ובתשובתינו.

[ה] (אבות פ"א ז') ובזה יתפרש היטב הסמיכות במשנה שם ... "קנה לך חבר והוי דן את כל אדם לכף זכות" כי אם לא יתרגל לדון את השני לכף זכות לא יוכל לקנות לו חבר.

[ו] שלא להכנס ברגש וכעס, כי אם יכנס בכעס לא יוכל לשלוט ברוחו ולהיות בישוב הדעת שיוכל להתרכז ולחפש צד זכות על השני, כמבואר במסילת ישרים (פ' י"א) שכאשר האדם בכעס אין לו שליטה על יצרו ואם יתגבר עליו אז יצרו ויפתהו שיעבוד עבודה זרה גם לזה יוכל לו ח"ו, ולכן אמרו חז"ל (שבת קה:) כל הכועס יהיה בעיניך כעובד עבודה זרה, ע"ש.

[ז] ואל יאמר האדם אם המצוה יותר גדולה כשאין צד זכות להשני (ובכל זאת הרי הוא כובש את יצרו כנזכר) אם כן למה לו להטריח עצמו לדון את השני לכף זכות, כי אין זה נכון אלא עם כל זה על האדם לעבוד גם על ענין הראשון (לדון את השני לזכות) כי חייב האדם שיהיה לו גם מדה זו ואם לא ידון את השני לכף זכות במקום שאפשר יחסר לאדם משלימות שלו, ועוד כי בלי לדונו לזכות אינ אפשר שיהיה לבו שלם עם השני כל כך ואין זה אחדות גמורה מכיון שבלבו מסתכל עליו לחובה, אלא שבמקום שאי אפשר אזי יש להשתמש במדה השנית של האחדות בדרגא הפחותה קצת מכיון שאין ברירה, ואז יש בה מצד השני החשיבות של כבישת יצרו שהיא עולה על הכל כמבואר בגמ' (פסחים קי"ג), והרי זה דומה למי שיאמר שיאכל רק בשר מפני שזה יותר מבריא מלחם או ירק, שהרי זה שטות כי אע"פ שבשר יותר מבריא בכל זאת צריך לאכול גם לחם וירק ובלי זה יחסר לאדם משלימות הבריאות וק"ל.

ומי שבכל זאת יתעקש שאינו רוצה לדון את השני לכף זכות כי לא רוצה להפסיד את הדרגא היותר מעולה של לכבוש טבעו, הרי זה דומה למימרת העולם בבדיחא שבקשו מא' צדקה עבור עני וענה שהיות שמבואר בחז"ל שזכות הצדקה היותר גדולה היא כאשר הצדקה מציל את העני ממות על כן הרי הוא רוצה לחכות עד שיהיה העני בגדר פיקוח נפש ואז יתן לו, ומי שיעשה כך שלא יתן ויחכה עד שיגיע לפיקוח נפש ואז יתן לו בודאי שלא יהיה נחשב לו מצותו זו כלל, והרי זה דומה למצוה הבאה בעבירה (של מניעת הצדקה כשהעני נצרך) שזה פוסל את כל המצוה ולא די שמפסיד המצוה (היותר גדולה) אלא עוד יענש על מניעת הצדקה מתחלה שעובר בה על לאו דלא תאמץ לבבך וגו'.

נמצא שזה שרצה לתפוס רק את המצוה היותר גדולה מפסיד בין הגדולה ובין הקטנה וזה כמו מה שאמרו חז"ל (יומא פ.) "תפסת מרובה לא תפסת (ופירש רש"י לא תפסת כלום שאפילו המעט לא ישאר בידך) ותפסת מעט תפסת", אבל אם יעשה תיכף את המצוה שנזדמן לפניו אז בזכות המצוה שעושה תיכף ומיד תהיה גוררת עוד מצוה עד שיזמינו לו משמים גם את המצוה היותר גדולה נמצא

ויש לדעת שחוץ ממה שירוויח האדם בזה מצד הזכות והסגולה, יהיה לו עוד מתן שכר בצדו שיוכל לחיות חיי מנוחה בלי שום מתח מכל מה שמסביבו בין בביתו ובין בחוץ ויקויים בו אשרך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא, ונוסף לזה יהיה לו חלק בתיקון החרבן (שהיה עבור שנאת חנם) והתקרבות הגאולה השלימה בב"א שאין ערוך לשכרו כי"ר.

(שיחה משנת תשע"ג)

"כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך"

(ד' י"ט)

בפסוק כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך מביא רש"י מהגמ' (נדרים ס"ד.) שהכוונה שירדו מנכסיהם ועני חשוב כמת ולכן נקרא שמתו ואע"פ שעדיין היו קיימים, ע"כ, ויש להבין למה באמת השאירם הקב"ה בחיים מכיון שהיו מלשינים (אשר דינם מורידים ולא מעלים) והיו תמיד קוץ מכאיב למשה ולבני ישראל.

אמנם יש להבין ולבאר הענין כך כי הנה יש לדעת שכל העבודה שלנו בעולם היא לבער את הרע וע"י כן אנו מגיעים להישג העולם הבא המקווה ושרצונו ית' להעניק לנו ושבעבור מטרה זו ברא ד' ית' את כל הבריאה, ובזכות זה אנו זוכים לכל טוב הצפון שיתגלה לנו לעתיד לבוא.

ועוד יותר יש לדעת זמן שכל זמן שישנו הרע בלבות בני ישראל מוכרח שיהיה בעולם מקום שבו יהיה נקלט ונספג כל כח הרע, וזה נעשה למטרה שכאשר האדם מצליח להוציא הרע מלבו יהיה לו מקום (לרע) שינוח שם, כי אם לא יהיה לו מקום איפה לנוח ולשים את ראשו שמה יתאמץ לחזור שוב לתוך לבו של אדם כי שם קנה כבר שביתתו ואי אפשר להפטר הימנו אלא אם כן קובעים לו מקום אחר להיות שם ולנוח, ולכן כל זמן שעדיין לא הגיע העולם לתיקון השלם (ויצא כל הרע מלבות בני ישראל) מוכרח להיות להרע מקום בעולם.

והרי זה דומה לבית מלא חדרים ורוצים לנקותו מכל מיני לכלוך ועפרירות שמצטברת לתוכו, ועל כן שמים בקצה הבית באיזה פינה פח שמיוחד עבור האשפה ששם יניחו את כל האשפה שמטאטאים מהבית ומהחדרים, ובמקום יותר משוכלל שמים פח אשפה בכל חדר וחדר וע"י כן יוכלו תמיד לזרוק שמה כל דבר קטן שמפריע את הנקיות והטהרה הגמורה וע"י כן ישאר החדר נקי תמיד ולא יתלכלך כלל, וכמו כן הוא הענין לענייננו.

ועל פי זה יש להבין שבדרך כלל מקום שביתת הרע הוא אצל רשעי אומות העולם הגוים מה שאין כן בני ישראל כולם צריכים להשאר בהקדושה והטהרה כי אחרי שבחר ד' ית' באבותינו אברהם יצחק ויעקב ובזרעם אחריהם מכל העמים, רצונו ית' שנהיה כולנו צדיקים ולכן העניק לנו נשמות קדושות היקרות אצלו ית' ונאצלו מתחת כסא הכבוד, והם יעזרו לנו להגיע לידי כך להיות כולנו צדיקים וזה כל המטרה שיגיע לדרגא של ועמך כולם צדיקים שלא יתערב זר וזרות בינינו.

אמנם כאשר א' מבני ישראל פורק עול לגמרי ח"ו ונעשה מומר ורשע להכעיס באופן שמאבד את כל זכיותיו ואפשרותו להגיע לעולם הבא אזי נכרתת נשמתו ממנו והיא ניתנת לא' מבני ישראל הצדיקים והוא יתקן אותה והאדם הזה שיצא מן הכלל נשאר ריק מנשמתו והרי הוא דומה לגוי ולבהמה וע"י כן כבר אינו נקרא באמת חי אלא מת, וזה סוד רשעים בחייהם קרויים מתים דהיינו רשע כזה שכבר איבד נשמתו הוא הנקרא מת ולא חי, כי מה שאצל בני ישראל נקרא חי היא רק על שם חיות הנשמה שהיא באמת חיינו ואורך ימינו ובלעדיה אין חיינו חיים.

והנה הקליפה רצונה יותר להיות נדבקת ולשרות קרוב להקדושה ובמקום שיש רושם מהקדושה (כי בתוך הקדושה עצמה איננה יכולה לסבול כי היא נשרפת מגודל אורה, והרי זה דומה למה שהאדם אוהב לישב אצל האש להתחמם כנגדה אמנם לא בתוך האש עצמה כי ישרף שם) ועי' מה שכתב האור החיים הק' ריש פ' חקת שכשמת אדם מישראל הוא מטמא יותר ממת עכו"ם (שהוא מטמא גם באהל) כי כחות הקליפה והטומאה תאבים לדבק עצמם למקום ששרתה שם נשמה קדושה ונתרוקנה משם כי שם נשאר רושם מהקדושה והרי כל חיותה ויניקתה של הסט"א היא מצד הקדושה ששם מקור חיותה ובלעדי היניקה הזאת אין להם חיות כללט.

ומעתה יש להבין שכאשר א' מבני ישראל רוצה להיות צדיק ולהתקדש ולהוציא את חלק הרע ויצר הרע מתוך לבו הרי זה קשה לו יותר מאשר גוי שרוצה להצטדק (לפי דרגת גוי) כי הקליפה והרע אינה רוצה לצאת מיהודי ולשרות אצל גוי כי טוב לה יותר אצל ישראל שיש לו קדושה מנשמתו, ולכן הבן ישראל יצטרך הרבה יותר התאמצות כשרוצה לזכך את לבו ולטהרו מכל מדות רעות ומכל הרע.

אמנם כאשר יודעת שהיא תוכל לשרות במקום אחר גם כן אצל יהודי אפילו אם יהיה יהודי שכבר איבד נשמתו אבל הרי הרושם נשאר (כנזכר לעיל בשם האור החיים הק' לגבי מת) אז בקל היא תצא ממנו ותעבור למרשיע, ועל כן כשיש סמוך להרוצה להצטדק איזה רשע יהודי הרי זה עושה קל להצדיק להצטדק כי הרע יסכים יותר בקל לצאת ממנו מכיון שרואה לפניו מקום לשרות בו שטוב לו גם שם', ולכן אע"פ שבעצם נבחרו רשעי אומות העולם שהם יהיו הפח אשפה שלתוכם ינתן כל הרע כל הסיגים שמוציאים המצטדקים מתוכם, אמנם כאשר מזדמן ח"ו שבן ישראל נעשה פוקר כזה שנשמתו נכרתת ממנו לחלוטין אז בכוונה משאירו ד' ית' בעולם הזה בכדי שעל ידו יקל להצדיקים להטהר ולהתקדש כנ"ל, וא"כ מובן הענין למה ד' ית ' השאיר את דתן ואבירם בחיים.

❀ ❀ ❀

ובהאמור יובן ויתורץ עוד תמיהה גדולה מה שמצינו בדור המבול שנשאר עוג מלך הבשן מתוך כל הרשעים[א] אע"פ שהיה רשע כמותם והרי נגזר על כל היקום להמחות וזה תמוה מאוד, ועוד שא"כ יוכלו לחשוב שגם נח לא ניצל בעבור צדקתו והיה כצדיק כרשע והרי זה חילול ד' ח"ו, ועוד א"כ למה הטריח ד' ית' את נח בבנין התיבה הרי היה יכול להצילו גם כן בלי תיבה[ב].

ולפי האמור יתיישב היטב שבהכרח היה חייב להיות נשאר איזה מקום מיועד להשראת הרע בעולם והיה צריך להיות דוקא בבן אדם רשע שיהיה הספוג והפח של אשפה כדי שהסט"א לא תתפוס לשרות במקום אחר אלא במקום שחשוב לה דהיינו במין בן אדם שהוא מובחר מין הבריאה (ויש לו נפש ורוח) ואם לא היה נשאר עוג מלך הבשן אזי הסט"א היתה מתאחזת בנח ובניו ח"ו ועל כן השאיר ד' את היותר רשע שבדור המבול, כי כל בני דור המבול שנספו היה להם זה לתחלת תיקון נפשם וכמבואר בדברי האר"י ז"ל שבדור המבול היה נמצא בתוכם כל הנשמות של בני ישראל ובעונש של השטפון קבלו קצת כפרה וקצת תיקון ואח"כ ירדו כל אותן הנפשות (שהיו מבני ישראל על כל פנים) שוב פעם בגלגול במצרים וע"י שעבדו שם בפרך נזדככו ולבסוף יצאו נקיים וקבלו את התורה בסיני, אמנם עוג היה יותר גרוע מכולם שלא היה ראוי לתקון כלל לכן נבחר הוא להיות הפח אשפה שיספוג בתוכו את כל הרע שבעולם.

והנה מה שנח היה נצרך לתיבה לא היה מפני הצלתו הגשמי כי עבור זה היה הקב"ה יכול להצילו שישאר לחיות אפילו תוך המים וזה פחות נס ממה שהציל את אברהם אבינו ע"ה בתוך כבשן האש (וכמו כן לחנניא מישאל ועזרי') אלא הטעם שנצרך להתיבה היה מפני סכנתו הרוחנית שלפי מש"כ בספה"ק (עי' אור החיים הק' שם) היה בשעת המבול האויר מלא וגדוש עם קליפות ומזיקים ולכן אם היה נח נשאר בחוץ היה נזוק ונפגם קדושתו וטהרתו ולכן נתן לו לעשות התיבה שזה יגן עליו מכל הקליפות והמזיקים ששלטו בכל אויר העולם בשעת המבול (ונמצא גם מה שעוג נשאר הציל את נח שלא יתאחז בו הקליפה).

❀ ❀ ❀

ירויח לבסוף את שניהם גם את הקטנה וגם את הגדולה, ולפי זה יתפרש גם סיום דברי חז"ל לפי מה שפירש רש"י "לא תפסת גם את המועט" דהיינו לומר שכאשר תפסת מועט אז תפסת הכל גם את המרובה.

ועל כן כל ערום יעשה בדעת וכל מצוה שמזדמן לו אל יחמיצנה בשביל להרוויח מצוה יותר גדולה ממנה, שאי אפשר לו לאדם לחטוף בידים מה שלא נתנו לו משמים ואפי' ענינים רוחניים ואפילו דבר שהאדם באמת מיועד אליו בכל זאת אי אפשר לקחת אותו בעצמו לפני שניתן לו משמים, כמו שמבואר בספה"ק שלכן נכשל קרח מפני שרצה לקח בעצמו (רוחניות דהיינו מצות כהונה אע"פ שהיה מיועד אליה לעתיד לבא כמו שכתב האר"י ז"ל) לפני שניתן לו משמים.

ח ויש לדעת שמדת הוויתור היא המפתח והיסוד לשלום בין אדם לחבירו ומכל שכן שהיא היסוד לשלום בית (נוסף לשאר כל ההנהגות שעל הבעל לבצע), וכמובן שהכוונה בענינים גשמיים לא בענינים רוחניים, ולכן כל מי שנושא אשה צריך שידע יסוד זה כי בלי זה אין תקוה לשלום בית בשום אופן.

ט וכן הוא גם כן שבן ישראל חוטא אז ניתן הכח והרשות להקליפה לינוק מקדושתו ולכן כאשר נהיה שמורים מאוד משמץ של חטא לא יוכלו הקליפות כבר לינוק מהקדושה ואז ממילא יתבערו מן העולם.

י ולכן מצינו תמיד שהרשעים תאבים מאוד להיות סביב הצדיקים ועל זה מרמזים רמז בפסוק (תהלים י"ב) סביב רשעים יתהלכון וגו', כי כח הקליפה שבתוכם מושכם לשם כדי שיוכלו לינוק מקדושתו, ועל כן הם לפעמים מכשילים את הצדיק באיזה שמץ חטא כי בכך יוכלו לינוק ממנו אמנם כאשר הצדיק נשמר מהם ולא מצליחים להכשילו אז נהפוך הוא שיוצא טובה להצדיק מזה שהם סביביו כי הרי זה עוזר לו שבקל יוכל לזכך ולטהר עצמו עוד יותר להוציא מלבו הסיגים היותר קטנים ונעשה יותר טהור וזך וכמבואר.

יא כמ"ש רש"י (בראשית י"ד י"ג) וע"ש בתרגום יונתן שרכב על התיבה ונח הזין אותו ע"ש.

יב ועי' מה שכתב החתם סופר על זה למה לא הצילו ד' ית' תוך מי המבול כמו שהציל את אברהם בתוך כבשן האש ע"ש מש"כ בזה.

ויש להוסיף ולבאר עוד מה שאמר ד' ית' למשה רבינו "לך שוב מצרימה כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך" והיינו שאמר לו ד' ית' שאין לו לפחד לשוב מצרימה אולי ילשינו עליו עוד פעם לפרעה וכו', אמנם הרי זה תמוה מאוד שיהיה הווא אמינא שמשה יפחד מהם ומפרעה שהלא ד' ית' שלחו ללחום נגד פרעה ולהכניעו ולכבשו וא"כ איך יפחד ממנו.

ולפי האמור יש לומר שהפחד של משה רבינו היה על פי המבואר בתחלת הפרשה שאמר משה רבינו "אכן נודע הדבר" וכפירש רש"י שמכיון שהיו ביניהן מלשינות שזה הגורם להכבדת עול הגלות עליהם, ועל כן פחד משה רבינו שאם עדיין קיים בבני ישראל מלשינות תהיה נדחית הגאולה[ג] נמצא שלא היה מפחד שיזיקו לו אלא שהחטא שלהם יבטל את הטובה.

ועל זה אמר לו ד' ית' שכבר מתו כלו' שהם כבר בגדר מת כי נתמלאה סאתם ואיבדו את נשמתם ועל כן אין מעשיהם עושים רושם לכל הכלל להכריע את הכף כי נפקעו כבר מן הכלל וכבר אין דין ערבות כלפיהם, ואע"פ שחז"ל פירשו באופן אחר (כמו שמביא רש"י שם בפסוק) שירדו מנכסיהן ולמדו חז"ל מכאן שעני חשוב כמת (וא"כ נמצא שהרי זה נחמה למשה רבינו שלא יפחד מהיזקם) זהו לפי פירוש הנגלה שבפסוק (כי הדברים הפנימיים לא מבוארים בפירוש בפסוק אלא ברמיזא בעלמא) אמנם לפי פנימיות הדברים יש לפרש כך, ובפרט לפי הנ"ל שתמוה מאוד להבין שבאמת היה משה רבינו מפחד מהנזק וכנ"ל ועל כן הרי זה הפסוק אומר דרשוני[ד], ולכן יש לנו להוסיף לפרש לפי היותר פנימי.

היוצא מהאמור שדתן ואבירם נשארו לטובת הכלל ישראל שזה יעזור לבני ישראל להוציא מלבם חלק הרע, ולא רק מפני שהרע יסכים לצאת מכיון שניתן לו מקום קרוב לשרות, אלא עוד יותר כי מטבע הרע הוא למשוך אליו את הרע ולספגו בקרבו כמו שהוא הכלל בכל דבר שמינו מושך את מינו אליו ולכן מי שרובו טוב ואינו רוצה את הרע שבלבו והוא נמצא בסמוך לאדם רע, הרי הרע שנמצא קרוב אליו מושך את הרע שלו אליו וסופגו לתוכו ובזה הרי הוא מזכה את הטוב ואת הצדיקים להטהר ולהזדכך יותר וכנ"ל.

❀ ❀ ❀

ומעתה נבא להמכוון במה שנוגע לנו בזמנינו אלה ובזה נוכל לחזק את רוחינו בס"ד, שלא נתאכזב ונתיאש ח"ו ממה שאנו רואים כל כך ריבוי של אנשי רשע והם גודלים ועושים פרי בלי מניעה ועצירה, וככל העולה ברוחם הרעה נעשה פתגם הרע במהרה ודרך רשעים צלחה והצדיקים מעונים ומדוכאים על ידם ונעשה הסתר פנים כזה שנראה ח"ו לעיני בשר כאלו ליט דין ולית דיין ח"ו, והרשעים והרשעות שלהם שולטים בעולם בצורה שפילה גרועה מאוד, והצדיקים ומבקשי אמת וצדק ומבקשי ד' בלבם באמת מעונים הם בכבלי ברזל ובכל מיני רדיפות ועינויים עד לב השמים והם נאנקים ונאנחים ומוזנחים מכל הטוב ומבוזים ומושפלים בעיני כל וממאסים אותם לשמצה בכל מיני עלילות שוא והשפלות בלתי נסבלות, ואיש בער לא ידע ולא יבין מה שלפניו ואינו יודע עם מי האמת ועם מי השקר, ויותר ממה שבכח העט לכתוב נמצא כתוב בלב הרואה והנראה, ולב נבוב ילבב למצוא פשר הדבר הזה והנהגה כזאת המוסתרת ובשל מי ובשל מה שליטת הרשעים והרשעות הזאת בעולם לדכא תחת רגליהם ולדרוס ברגליהם ובארס פיהם ולרכוב בפרשת סוסיהם על כל מי שעולה בלבם הרע ולהפוך את כל זממם לבלוע את הצדיקים ואת הצדק כרצונם בלי שום מעצור.

ועוד יותר מזה תמוה הדבר נגד כל הגיון שבעולם איך נהיה דבר כזה שאין פוצה פה לצפצף נגדם ואפילו מבין המנהיגים הכשרים הטובים שבינינו שלא מעיזים בנפשם להיות פוצים את פיהם למחות נגדם, ואין פותר את כל החלום הרע הזה להבין ולראות סוף וקץ ותכלית לכל המצב הזה.

אמנם לפי האמור יתחזק לב מבקשי אמת ויבינו את אשר לפניהם, כי הנה היות והיום הוא זמן האחרון של הבירור שצריך להיות נעשה לפני הגאולה השלימה בכדי לאפשר את הגאולה השלימה, ועל כן כל אלה הנשמות מכל הדורות שעדיין לא נתקנו בשלימות ונשאר עדיין בלבם שמץ מהרע שלא השביתו ולא הוציאו מתוכם ואפילו אם זה פחות מכדי חגירת צפורן עם כל זה מדקדקין על כך עם הצדיקים בזמן הזה כדי שלא יחסר להם כלום מכל טוב הצפון לעולם הבא, ומכיון שאם לא עכשיו אימתי כי עוד מעט יסגרו שערי תשובה ותיקונים ורק מי שטרח בערב שבת יזכה לאכול בשבת על כן בחמלת ד' עלינו המציא לנו תקון כזה שמצד א' הוא קשה מאוד מאוד אבל מצד השני ה"ה קל וטוב מאוד מאוד.

והתקון הנזכר הוא בצורה כזאת שמכל אלו הנשמות שחסר להם עדיין קצת תיקון כנ"ל הוריד ד' ית' בדור הזה לא את הנשמות השלימות אלא ניצוץ א' קטן מתוך נשמתם ויהיה נעשה התיקון בניצוץ ההוא, ומכיון שהרי זה חלק מכל הנשמה וקשורה אליה לכן תועיל ותפעול לכל הנשמה כולה.

והתקון נעשה באופן של סיוע גדול מלעילא בצורה כזאת והוא על פי המבואר בספה"ק וכנזכר גם באור החיים הק' (...) שכאשר גוי מענה בן ישראל או אפילו רשע מישראל (שכבר מוחלט כרשע) מענה את הצדיק ע"י העינוי הזה יוצא מהגוי או מהרשע חלק או הניצוץ הטוב שנמצא בו ומתדבק בהבן ישראל והניצוץ או החלק הרע שנמצא בהבן ישראל יוצא ממנו ומתדבק במינו בהמענה אותו ועל ידי כן נעשה תקון גדול שנפדה הניצוץ הקדושה משביו ונזדכך ונטהר החלק הטוב מהרע שהיה עדיין דבוק וקשור בו וכל א' על מקומו יבא בשלום.

ולאור זה הוריד ד' ית' היום בזמן הזה גם את כל העזי פנים שמכל הדורות וגם את אלו שהיו לפני בריאת העולם והעבירן ד' ית' מן הדורות הראשונים כי אז היה עדיין העולם רחוק מאוד מהתקון השלם ואם היו אלה יורדים ומתערבים בתוך העולם אז והיו נמשכים להיות בעולם במשך הדורות היו מחריבים את כל חלק הטוב שבעולם וכבר לא היה אפשרות להעולם להגיע פעם להתקון השלם ועל כן השאיר אותם ד' לסוף כל הדורות בעת שכבר לא יוכלו להשהות כאן זמן רב כי כבר הגיע עת דודים להופיע עוד מעט.

ומה שיהיה נעשה על ידם הוא כך שכל חלק הטוב שנמצא בהם או הניצוץ הטוב ששבו מהקדושה כל זה יצא ויתפרד מהם על ידי כל הרשע שיעשו בעולם ועל ידי העינוי שיענו את הצדיקים והטובים, וכנ"ל שעל ידי כן הכשרים המעונים על ידיהם סופגים לתוכם את כל חלקא טבא ונצוצות הק' שנמצא אצל העושי רשעה, ונמצא שכל הצלחתם המופלא עתה בזמן הזה הרי הוא לרעתם להומם ולאבדם לבסוף, וזה כמו שכתוב (תהלים צ"ב) "בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד"[ט].

וכן לעומת זה הם הרשעים המענים אותם סופגים לתוכם את כל סיגי הרע שנמצא עדיין אצל המעונים ומוכים ונרדפים על ידם, והם (כלו' המעונים) מזדככים ונעשים מצורפים ככסף וכזהב ומטהרים ומתקדשים ביותר ע"י זה, וככה יהיה נעשה פתגם הטוב במהרה.

וכל זה יעבור בזמן קצר כי כבר נטו צללי ערב ועוד מעט ואיננו והכל כחלום יעוף וכשיגמר החלום ונתעורר ונקום בס"ד ימלא שחוק פינו מכל מה שהיינו כחולמים (וכמו שהחלום המר עובר כרגע וכידוע שאין זמן החלום נמשך יותר מרגעים אחדים כמעט כהרף עין) וכמו רגע יעבור זעם מאתנו לצד הרשעים וכל אלו שהיו מענים את הקדושה יפלו כאבק פורח ויפלו לנוקבא דתהומא רבא ויהיו לדראון עולם ככתוב בנביא ואז תתגלה מלכותו ית' ויתגדל ויתקדש שמו ית' בכל העולם.

ועתה יבין כל מבין ומבקש אמת את אשר לפניו וישמח במתנת חלקו עם הכליל תפארת אשר יתעטר בראשו כאשר יגיע הגאולה השלימה, ואע"פ שביני לביני המצב נהיה יותר קשה מיום ליום עם כל זה לא יהרהר ולא יתרעם כלפי מעלה אלא יקיים וצדיק באמונתו יחיה וע"י זה יזכה להיות עבד נאמן קראת לו, ויקבל הכל באהבה ושמחה ובאמונה פשוטה בלי להרהר אחר השכינה וע"י כן יזכה להיות ממקבלי פני משיח צדקינו בשורה הראשונה בס"ד כי הרי חלקו בין המסייעים לקרוב הגאולה השלימה כפי המתב"ל, וי"ר שנזכה להחזיק מעמד במצב הזה הקשה ושיהיה לנו סבלנות עוד מעט כמו שכתוב (ישעיהו כ"ו כ') חבי כמעט רגע... ונזכה לראות בנחמתן של ישראל ובקיום כל הנבואות הטובות והישועות והנחמות בעגלא ובזמן קריב ברוב רחמים וחסדים בב"א.

[ג] ואע"פ שכבר נאמרה נבואת הגאולה עם כל זה הרי מצינו לפעמים שבעבור עבירות מסויימות מתבטל אפילו נבואה לטובה כמבואר בגמ' (שבת נ"ה) וזה מה שפחד משה רבינו ממנה ובפרט שידע שאין מספיק זכות לבני ישראל להגאל כמו שפירש רש"י (ז' י"א) ע"ש ובשפ"ח שם, לכן דאג שאם יתוסף עוד חטא כזה של מלשינות ובפרט כאשר בני ישראל לא מוחים נגד החוטאים בזה בקל יכריע ח"ו את הכף לחובה ותתבטל הגאולה עתה, כדמצינו בנביא (...) וכמו שפרשו חז"ל שם שהחטא שלא מוחים בעוברי עבירה מבטל ח"ו אפילו נבואה לטובה ע"ש.

[ד] וכבר מבואר הרבה פעמים שהתורה מתפרשת בדרך פשט הנגלה לפי מה שנראה למראית העין הפשוט אמנם פרשת הסיפורים מהצדיקים שבתורה תמיד העיקר הוא פירוש הפנימי ואכמ"ל, ולכן האדם הפשוט אין זה תמוה בעיניו כל כך שמ"ר יפחד מהנזק ובעבורו מספיק הנגלה (וכפי שכבר נתבאר במקום אחר כי כל הסיפורים בתורה הק' נכתבו כדי ללמוד מהם לפי דרגתינו ולכן אע"פ שאין הפירוש כפשוטו בכל זאת שכתבה תורה הסיפור בצורה שנוכל ללמוד ממנו מוסר לפי דרגת הקורא ולא לפי דרגתם של בעלי המעשה).

[ט] ועל כן היום בזמנינו אלה כל אלו שמצליחים לענות אנשים כשרים הרי זה סימן שהם מהעזי פנים הנזכרים שאין להם עתיד בעולם הנצח כלל, ד"י.

(דב"ת בש"ק שנת תשס"ג עם הוספות משנת תשע"ג)

בזכות ג' דברים נגאלו שלא שינו שמם לשונם ולבושם (חז"ל).

בספר זרע קודש מדייק לשון הפסוק "ואלה שמות בני ישראל" וגו' למה לא הספיק לומר ואלה בני ישראל הבאים וגו' ולמה הוסיף לומר תיבת "שמות" בני ישראל (שיש גם להבין שמשמעותה כאלו לומר שהשמות באו) ע"ש.

ואפשר לומר על פי מה שנקדים להבין מה שאמרו חז"ל שבני ישראל יצאו ממצרים בזכות שלא שינו שמם ולשונם ולבושם, ויש להבין למה זכות זה היה כל כך גדול שבזכות זה לבד יצאו ממצרים בלי שום זכות אחר שהרי היו ערום ועריה (משאר כל המצות) כמו שכתוב בנביא (יחזקאל ט"ז ו'), ונמצא שלא היה להם שום זכות אחר שבשאר דברים היו כמו חפשיים ח"ו אם כן מה היחוס בזה שלא שינו וכו'.

ואע"פ שבודאי שיש בזה משום מצות "ובחוקותיהם לא תלכו" ומצות "ואבדיל אתכם מכל העמים" שיהודי צריך להיות מלובש באופן שיהיה ניכר בלבושו ובשאר דברים שהוא יהודי ומובדל ושונה מן הגוים וכמבואר בטושו"ע (יו"ד קע"ו), אבל איך יתכן שכשאינו נוהג בשום דבר כמו יהודי אלא בדבר זה החצוני לבד בלי שום פנימיות יהיה נחשב זה לזכות כל כך גדול שבזכותה לבד יצאו ממצרים.

ומה שאפשר לומר להסביר הענין הוא בהקדם מה שידוע ומוזכר בספרים הק' שיש לכל אדם לעשות סגולות ולהתפלל כל החיים כדי שיזכור את שמו כשיסתלק מן העולם כי רשעים שוכחים את שמם, ואחרי קבורת האדם, בא מלאך אל הקבר ושואל את שמו ואם לא יודע לענות אז המלאך מכה אותו ביסורים גדולים ונוראים ד"י, והנה הענין לזכור את השם ולמה רשעים שוכחים את שמם, מבואר בספה"ק כי שם האדם הוא שם של נשמתו וכשאדם הוא רשע ומרשיע הרבה מאוד מתרחקת ומתנתקת נשמתו ממנו וכבר אין לו קשר עם נשמתו, ומאחר שכבר אין לנפשו קשר עם נשמתו נפשו שוכחת לגמרי את השם שהוא של הנשמה[ט] ומה שהרשע זוכר את שמו כל זמן שהוא נמצא עדיין בעולם הזה, הרי זה רק מצד הגוף (מצד הרגלה) שנתרגלה להקרא בשם הזה אבל אין זה נתפס בנפשו וברוחו, ולכן כשהגוף כבר מת אין הנפש יודעת וזוכרת את זה[י].

ולכן אלה שמתרחקים מהקב"ה ומהאמונה וע"י כן ממילא מאבדים הקשר לנשמתם לכן גם מאבדים את ההרגשה לשמור על שם הקודש שלהם מכיון שזה שם של הנשמה שאין להם כבר עסק עמה, ולכן ובקל משנים שמותם ומחקים את הגוים להיות נקראים בשמות שלהם ולא אכפת להם שלא נקראים בשם היהודי שניתן להם בלידתם מפני שבאמת אין להם כבר קשר עם שם יהודי, אבל אנשים שעדיין יש להם קשר לנשמתם אזי נקודה הפנימית שבעומק לבם אינו נותן להם להיות סובל שם של גוים שהוא לא אמיתי ולכן אפילו אם ירודים מאוד בדרגתם בשאר שמירת התורה

ומצות בכל זאת המתחת להכרה שלהם לא נותן להם מנוחה[יח] אם יש להם שם לועזי ולא שם יהודי.

ומעתה יש להבין מה שבני ישראל לא שינו שמם לשונם ולבושם אע"פ שהיו כבר במדריגה שפילה מאוד וירדו משמירת כל התורה ומצות (שקבלו מהנהגת אבותיהם) בכל זאת כל זה היה רק בעקבות טרדת עבודתם בפרך וטרדת וטירוף דעתם מגודל גלותם ועינויים ולא היו מספיק חזקים ברוחם להתגבר במסירת נפש נגד הנסיון שבכל זאת לא לעזוב שמירת התורה והמצות, אמנם בכל זאת בלבם נשארו קשורים לד' ולנשמתם והיו צמאים ושואפים שיהיה להם האפשרות להתקרב לשמירת התורה והמצות כמו שהיו בשורשם ומקורם לפני שירדו וכפי הנהגת אבותיהם השבטים הקדושים, ולכן שמרו על כל פנים על שמם לשונם ולבושם שזה לא היה קשה להם ולא היה מניעה לזה כי זה דבר קל לקיים בלי להקדיש לזה מזמן שינתם ומנוחתם וכדו', וזה ששמרו על כך העיד עליהם שלא התנתקו מהשורש שלהם ומנשמתם ובלבם נשאר הקשר עם נשמתם ועם ד' יתי', ושלכן רצו דוקא להיות מובדל ומוכר שהם שונים מהגוים ואע"פ שהיו ירודים מאוד משאר כל המצות.

ואדרבה היא הנותנת שמכיון שהיו כמעט דומים ח"ו לגוים בלי שמירת התורה ומצות לכן ההרגשה שבעומק לבם דחפה אותם מאוד שיהיה על כל פנים איזה הבדל בולטת בינם לבין הגוים וזה גרם להם לשמור ביותר על ג' דברים הללו שעל ידם הם על כל פנים מובדלים וע"י כן גם לא התערבו עם הגוים, ונמצא שהענין שלא שינו שמם לשונם ולבושם לא היה אצלם ענין חצוני זה היה אצלם מתוך עומק נקודה פנימית שבלבם לבלי להתנתק משורשם וזאת בנקודה הפנימית שבעומק לבם הוא מה שגרם להם לשמור על ג' הדברים הללו, וזה היה האות על שהם עדיין קשורים לשורשם ושהם צמאים ושואפים שיהיה להם האפשרות להתקרב לשמירת התורה והמצות כמו שהיו בשורשם ומקורם לפני שירדו מדרגתם.

והנה יש לדעת שבאמת עיקר הקשר עם ד' יתי' הוא ע"י התשוקה והצמאון שיש לאדם להתקרב אליו יתי' ומשתוקק לשמור מצותיו, ואפילו כשמקיימים מצותיו יתי' עיקר החשיבות וערך המצות הוא כשעושה אותן בתשוקה וצמאון לד', וכשהוא מכניס בהמצות שעושה אהבה והתלהבות ושמחה על שהוא בן לד' ועל שזוכה לעשות רצונו יתי' ולעשות נחת רוח לפניו יתי', וזה בעיקר מה שרוצה הקב"ה מאתנו דהיינו הפנימיות והלב וכמו שאמרו חז"ל (סנהדרין קו:) הקב"ה לבא בעי וזה עיקר נקודת עבודת ד' יתי'.

ויש לדעת שענין זה של הצמאון והתשוקה לד' זה הוא מהותו של יהודי ובלי זה חסר לאדם מהות יהודי כמבואר בגמ' (סנהדרין עו:) שפרשו שם בפסוק (דברים כט יח) "למען ספות הרוה את הצמאה", שצמאה רמז על בני ישראל שהם נקראים צמאה, ופירש רש"י שלכן נקראים צמאה מפני שבני ישראל תמיד תאיבין וצמאים ליראת יוצרם ולקיום מצותיו, ע"כ.

ומעתה מובן היטב מה היה גודל החשיבות בזה ששמרו במצרים על הג' דברים הנזכרים מכיון שזה העיד על מהותם שהיו עדיין קשורים לד' ולנשמתם לכן על ידי כן היו ראויים להגאל ולקבלת התורה הק', וזה מה שהשיב ד' יתי' למשה רבינו כששאל איזה זכות יש להם להגאל על זה השיב לו ד' יתי' וזה לך האות וגו' (שהם ראויין להגאל) כי בתוך לבם תשוקתם להיות "תעבדון את האלקים על ההר הזה" וזה תראה אחרי שתוציאם ולכן הם באמת ראויים להגאל ולקבלת התורה הק'.

ולפי האמור מתבהר היטב שהזכות והחשיבות שהיו לבני ישראל ע"י שמירת הג' דברים היה מפני שזה העיד עליהם שבלבם עדיין קרובים לד' ומשתוקקים אליו ולקיים מצוותיו ומה שעזבו את קיום המצוות היה רק מפני טרדותם וענויים כנזכר, אבל פשוט הוא שאדם שעוזב את כל המצות מפני שפורק עול התורה והמצות ומכל שכן אם זה מפני שאינו מאמין בכל זה וכדו' אע"פ שמחזיק עצמו בשם יהודי ובלבוש ולשון יהודי בודאי שאין זה נותן לו זכות שיהיה נגאל עבור זה כי הרי זה אצלו באמת רק חצוניות.

ועוד יש להבין לפי האמור שעיקר הנקודה המבוקש מאתנו (ושזה נקודת היהדות) הוא הלב לפי זה פשוט שאפילו אם האדם כן יקיים את כל המצות (ואפילו אם ילמד תורה יום ולילה) אבל לבו בל עמו אדם כזה גם כן אין לו קשר עם נשמתו והיא רחוקה ממנו, ולכן מצינו בנביא שכל כך מחמיר ד' יתי' במי שעושה מצותיו יתי' כמצות אנשים מלומדה וכמו שכתוב (ישעי' כ"ט י"ג, י"ד) "יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבם רחק ממני לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה (במכות) הפלא ופלא" נמצא שישנם כאלו שאע"פ שמקיימים כל המצוות עם כל זה כבר אין להם נשמה מכיון שכל מה שעושים זה מהשפה ולחוץ מה שנשאר בידם מהרגל כמו מנהג אבותיהם בידיהם, ואפילו אם עושים מיראת עונש אבל לא מאהבה כלל גם כן חסר להם עיקר הנקודה במהות של יהודי שהוא לעבוד את ד' ולקיים כל המצות מאהבה ומהלב וכנזכר שהקב"ה לבא בעי, והם ח"ו גרועים יותר מאלו שהיו במצרים ערום ועריה ובכל זאת היה לבם לד' ולכן היה להם זכות לצאת ממצרים מה שאין כן אלו אע"פ שמחזיקים בשמם לשונם ולבושם אין להם ח"ו זכות להגאל והרי הם כמו אלו שנעדרו במצרים בג' ימי אפילה שנחשבו כבר בשער הנ' שכבר היה אי אפשר להם לצאת מזה.

אמנם יש חילוק א' ביניהם שאלו שהיו במצרים ומתו בג' ימי האפילה הם כבר לא היה להם אפשרות לחזור בתשובה אפילו אם רצו, מה שאין כן היום יש אפשרות לחזור בתשובה למי שרוצה אפילו אם נמצא בשער הנ' מפני שאנחנו כבר אחרי מתן תורה ויש לנו כבר כח התורה ועל ידה אפשר לצאת גם משער הנ' כמבואר באור החיים הק' (...) ע"ש, ועל ידי התורה יוחזר לאדם הנשמה כמו שכתוב "תורת

[ט] כי כל כח הזכרון הוא בדבר שיש רושם ממנה במחו ולבו אבל כשבטל ונמחק הרושם לא שייך שיזכור הדבר.

[י] ואע"פ שיתכן (או שבודאי) שהנפש תזכור גם את השם שהיה הגוף משתמש בו ושהיה נקרא בה בכל זאת נדמה לה שזה שם כינוי להגוף ואינו שם אמיתי ולכן כשהמלאך שואל אותה להגיד שמה הכוונה לשם האמיתי שלה היא לא יודעת לענות, ומה שהשם הזה היה פעם שם האמיתי שלה לפני שנתנתקה הנשמה זה היא לא זוכרת מכיון שכבר אין רושם מזה כנזכר ולכן היא לא יודעת לענות על שאלת המלאך מה שמה, מה שאין כן הגוף כל זמן שהרשע חי איננו יודע להבחין בין מה שהוא שם אמיתי למה שלא אמיתי ואפילו אם יודע שזה לא אמיתי בכל זאת מתאים לו להשתמש בו ולהיות נקרא בכך אע"פ שאינו מעיד על המקור והשורש.

[יח] ואלה שגדלו כך בלי שמירת תורה ומצות אזי מכח ההרגל כבר נפשם לא מרגיש את האי מנוחה שבעומק לבם מכח זה, כי כך הוא לפי הטבע שההרגל משכיח את ההרגשה בכל דבר, אבל הראשון שלא גדל כך לא יוכל לעזוב את שמו היהודי כל זמן שלא התנתק מנשמתו כנזכר.

ד' תמימה משיבת נפש" אבל על כל פנים הרי זה רק בתנאי שיחזר בתשובה גם בפועל ועל כל פנים עליו לקבל לקיים הכל בפועל ולהתחיל בה על כל פנים תיכף ומיד, וזה חייב להיות לפני שיגיע הגאולה כי ברגע שיגיע הגאולה השלימה כבר לא יקבלו בתשובה מי שלא התחיל לחזור בתשובה לפני זה כמבואר בספה"ק.

❀ ❀ ❀

והנה יש לשים לב להבדל שישנו בין היום לדורות שלפנינו, כי בדורות שלפנינו היו עושים הכל טבעי מה שלבם היה חפץ ולבם היה עם הדבר שהיו עושים באותה דרגא, מה שאין כן כהיום נשתנה המצב שהולכים לפי הרוח של הסביבה, וכשהסביבה מדגישים על איזה דבר אז כולם עושים כך ולא חושבים מחשבות אלא שאם כולם עושים כך אני גם עושה כך, והנה באופן זה יתכן שאין בזה שום פנימיות אין בזה שום לב, ובעומק הענין הרי זה ח"ו כמו עבודה זרה שלא עובדים לד' יתׄ' אלא כאלו עובדים לאנשים להסביבה ח"ו ואין בזה יראת ד' כלל אלא עיקר הפחד הוא מאנשים מה יאמרו הבריות וכל ההילוך של המחשבה והלב זה לצאת ידי חובתו לגבי הבריות ולא יהיה שונה משאר אנשים, ולא חושבים על כל דבר בדרך יסודי ובדרך פנימיות רק סתם בשטחיות גדולה וכך עושים הכל גם בשטחיות ומה שאחרים עושים והרי זה רק לפנים.

לכן אפילו אלו שמקפידים על שמם לשונם ולבושם ולא משנים בשום פנים ומוסרים נפשם על זה, אע"פ שבאמת חשוב מאד אם האדם מוסר נפשו על כל ענין של יהדות ואפילו על הלבוש ואפילו על דבר שהוא רק מנהג (כמו שידוע ההלכה שבזמן של גזירה להעביר על הדת חייבים למסור נפש אפילו על ערקתא דמסאני (טושו"ע יו"ד קנ"ז א')), אבל השאלה הוא למה עושים את כל זה כי אם זה מפני כבוד הקב"ה מפני שהוא רוצה שיהיה עליו סמל שהוא עבד ד' אז זה חשוב מאד מאד וזה מקשר את האדם לשורשו אפילו אם הוא בחלק מהמצוות עירום ועריה מפני התגברות יצרו אבל אין זה רצון לבו כלל אלא רצונו ברור שרוצה להיות עבד ד' וכנ"ל, אבל אם מה שהוא עושה זה מצות אנשים מלומדה ובלי לב אז הרי זה כמו כל המצות שאם עושים אותם כמצות אנשים מלומדה ובלי הכוונה הנכונה שבלב יש על זה קטרוג גדול ח"ו כמו שכתוב בנביא (...) שמייסר הנביא בשם ד' בעונשים גדולים ונוראים על זה, ע"ש, ואם מה שהוא עושה זה רק בשביל האנשים שרוצה להיות מקובל וחשוב אצל אנשי מפלגתו וסביביו אז הרי זה הרבה יותר גרוע שזה כמו עבודה זרה ח"ו וכנ"ל[ט].

וכל מה שהערנו כאן בכל זאת אין בטענה זו סיבה לפטור את עצמו מלהקפיד על הלבוש (ועל שאר מנהגי ישראל כמו שהקפידו בכל הדורות) מכיון שיש עושים אותה שלא בכוונה הנכונה, וכי יפטור האדם את עצמו מחיוב תפלה ושאר מצות מפני שהרבה אנשים מזלזלים בה באופן שיש עליהם ח"ו קטרוג ועונש גדול על זה, והרי זה בודאי טענה מטופשת שלא תתקבל כלל בבית דין של מעלה.

על כל פנים סיכום הדברים שצריך כל אדם לבחון מאוד את לבו ולבדוק את כל מצותיו ואת כל מה שהוא עושה ממה נובע הדבר ההוא, וכמו כן אם הוא עוסק בחסד ונותן צדקה שזה בוודאי דבר חשוב עד למאד אבל גם על זה צריך לעשות חשבון עם נפשו מאיפה זה נובע כי ערך וחשיבות הדבר תלוי אם זה נובע מתוך פנימיות הלב אז יש לה החשיבות המבוקש כי אז הדבר מקושר עם השורש והרי זה מקשר גם את האדם להשורש לנשמתו ולהקב"ה, אבל אם זה נובע רק מחצוניות מפני שכך חנכו אותו ומפני הכבוד שלו לגבי אנשים אז הרי זה מאבד את החשיבות והערך של המצוה ועי' מה שכתב האב"ע (דברים ...) שיתן צדקה לשם שמים ולא עבור כבוד הגבאי, ע"ש[י].

❀ ❀ ❀

ועתה נחזור לענינינו לפרש הפסוק במה שהזכיר ואלה "שמות" בני ישראל הבאים וגו' שלפי האמור יש לפרש שבא לרמז שענין השמות שלא שינו שמם וכו' זה היה העיקר מה שנשאר להם וזה הזכות והחשיבות שנשאר להם שבזכות זה יצאו, ומכיון שעיקר כוונת הפרשה בסיפור של הגלות מצרים היא בתורת הכנה להגיע לפרשת מתן תורה שזה השתלשל ע"י גלות מצרים ויציאתם משם וכמו שהזכיר ד' יתׄ' בתחלת דבורו אנכי ד' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים וגו' לומר שבזכות היסורים והסבל במצרים ע"י זה זכו לקבלת התורה, כל זה היה יחד עם זכות שהחזיקו עצמם בענין שלא שינו שמם וכו' (כלו' שאם לא היו מחזיקים בזה לא היה מועיל להם זכות העינוי במצרים לזכות לקבלת התורה), לכן רצה התורה להזכיר עיקר הדבר שעם זה נכנסו להגלות ועם זה יצאו בלי שינוי ולכן הזכיר אותם בצורה זו לרמז שבשמותם האלו באו ובשמותם הללו יצאו ממצרים, והיינו אפילו הפשוטי עם שהיו רובם עירום ועריה וכנ"ל ונמצא שזה מה שנשאר לבם שלם עם ד' אע"פ שכבר נתערטלו מכל שאר התורה והמצות הרי זה מעיד על אבותיהם שחנכו אותם בצורה הנכונה והכניסו בלבם את האמונה ואת התשוקה להיות קרוב אל ד' בצורה הראויה ומכיון שהכניסו להם את זה באמיתות לבם לכן נשאר זה אצלם ליתד קבוע אשר לא תמוט כי שפת אמת תכון לעד כלו' אם יחנכו את הילד עם דרך האמת בעומק לבו, אז לא יתרשל מזה בשום פנים ולא יתבהל ולא יתפעל משום דבר ומשום נסיון אפילו אם יעברו עליו כל המצבים הקשים ביותר, ומכיון שזה היה עיקר מהותם שהיו שלימים בלבם עם ד' היו ראויים להגאל, וזה חשוב יותר ממי שמקיים כל התורה כולה אבל לבו חסר ובל עמו בכל אשר הוא עושה, וכל המצות שעושה הכל כמצות אנשים מלומדה במעשה החצוני לבד ובלב הנהו רחוק מד' ח"ו כנ"ל ואדם כזה אינו ראוי להגאל כלל.

וענין זה הוא ללמדינו במה שנוגע לנו בפרט היום שנדע באיזה זכות נצא גם כן מגלות האחרון ושבה יהיה עיקר הבירור (הכתוב בסוף דניאל) ובה יהיה נקבע מי ומי ההולכים, על כן התורה הק' מודיע לנו שזה הוא הענין הנזכר שהקב"ה לבא בעי והוא יתׄ' רוצה אותם שלבם עמו ואת אלה יגאל, ואע"פ שכמובן שלא די להיות עם ד' יתׄ' בלב לבד אלא יצטרך האדם גם לתקן עצמו בפועל, אמנם איתא בספה"ק שאלה שלבם שלם עם ד' ורוצים ומשתוקקים גם לקיים הכל בפועל אלא שהם (באמת) בבחינת אנוסים מיצרם, אלה יהיו נעזרים על ידי משיח צדקינו לתקן את עצמם, אבל בכל זאת אינו דומה התיקון שלפני הגאולה השלימה שאדם יעשה בעצמו להתיקון שאחרי זה שיהיה בהרבה יותר קושי עד שיזדככו אבל סוף כל סוף יתוקנו בס"ד.

❀ ❀ ❀

לאור כל האמור יש לשים לב למה שלדאבוננו הגיע המצב היום שיש אנשים ששומרים כל התורה כולה אבל שכחו הדבר היותר פשוט שכל יהודי צריך לזכור והוא לעשות חשבון עם נפשו וישאל את עצמו איפה אני קשור האם אני קשור להקב"ה, כי זה נשכח היום מהרבה אנשים לגמרי ח"ו וזה מה שכתב המסילת ישרים בהקדמתו שהדברים היותר פשוטים נשכחים ביותר אם לא שמים לב עליהם, ע"ש, ויש לדמות ענין זה ממה שרואים בחוש שלפעמים יש אדם שהוא חכם מחוכם ויש לו כשרונות מיוחדות והוא עלוי עצום והוא יכול לעשות חשבונות וכל מיני דברים אבל בכל זאת בדברים פשוטים הוא ממש טפש, ונחזי אנן האם מכובד הוא אצל אנשים, התשובה היא שלא, רק אומרים עליו זה הטיפש יש לו ראש כמו גאון אבל הוא טיפש, ולמה מזלזלים בו כל כך הטעם הוא מפני שדברים פשוטים הוא לא מבין, כמו כן היום יש הרבה כאלו שהם יודעים הרבה דברים ואפי' בעבודת ד' הם יודעים ויש להם השגות גדולות אבל הדבר היותר פשוט נשכח מהם לגמרי העיקר הוא שיהיה להם קשר בלב עם הקב"ה שהוא העיקר הפשוט.

ועוד ישנם כאלה שכן יש להם קשר עם ידיעתם והשגותיהם בלבם אבל עם כל זה בפועל אינם מקיימים את כל ידיעתם

[ט] אמנם אדם שבעומק לבו רוצה באמת לעבוד את ד' אלא שיצרו וחומר לבו הגס אינו נותן לו להוציא רצונו ומחשבתו הטוב לפועל ובכדי לכובשם מוכרח הוא לפייסם ולפתותם שעושה רק עבור הכבוד ושיהיה מקובל בעיני אנשי סביבו וכדו', הרי זה טוב ויקבל גם על זה שכר ועל זה בודאי נאמר (פסחים נ:) לעולם יעסוק בתורה ומצות שלא לשמה שמתוכה יבא ללשמה.

ולכן אסור לאדם לבטל בלבו את כח הבושה מאנשים לגמרי כי צריך לחשוש תמיד אולי יפול ח"ו מדרגתו ואז יצטרך להחזיק עצמו ע"י הבושה מבני אדם וזהו מה שלמד רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו לפני פטירתו במה שאמר להם תדעו שבשעה שהאדם עובר עבירה אומר ולואי שלא יראני אדם.

ויש לדעת שאע"פ שמבואר כאן שמי שכל רצונו לעשות המצות הוא רק מפני כבודו בעיני אנשים הרי זה גרוע מאוד, בכל זאת איתא בחז"ל (מדרש איכה) שאפי' רשע העוסק בתורה המאור שבה מחזירו למוטב, (ובדברי הרמח"ל (...) מבואר שזה דוקא אם יתמיד בה הרבה ע"ש). עוד יש לדעת שיש דיעות (ואולי זה גם דעת התוס' ...) שגם כשכל רצונו הוא רק מפני הכבוד הרי זה גם כן בכלל מה שאמרו חז"ל יעסוק וכו' שמתוך שלא לשמה וכו' אמנם הגר"א מחמיר בזה, ועי' באבן שלמה מדברי המלקט שם שכתב לפרש בכוונת הגר"א שבאם באמת הוא רוצה ללמוד תורה לשמה למען המטרה הנכונה אלא שמפאת גופו הגס אי אפשר לו ללמוד כלל אם לא יוסיף בה טעם עבור נגיעה עצמית לזה הרי זה מצוה ללמוד אע"פ שהוא מכוון שלא לשמה בשעת מעשה הלימוד, אבל מי שכל כוונתו גם בעומק לבו היא רק עבור נגיעתו ותועלת עצמו בלי שום ענין של לשם שמים לזה לא הותר בכלל ללמוד שלא לשמה, אמנם לשיטת התוס' גם לאדם כזה הותר ללמוד שלא לשמה כי גם על ידי כן יוכל להגיע לבסוף ללשמה הגמור, בס"ד, ובכל זאת מה שנתבאר בפנים אינו תלוי בב' הדעות כי כאן המדובר לגבי הזכות להיות מן הנגאלים בהגאולה השלימה.

[י] ואע"פ שבודאי עדיף שיתן שלא לשמה משלא יתן כלל ובפרט במצות צדקה כמו שמובא בשם הבעש"ט מכיון שסוף כל סוף העני נהנה מזה, אלא הכוונה לומר שצריך האדם לדעת שאין זה תכלית המצוה ולשים ללבו שאינו יוצא עדיין ידי חובתו כשעושה המצוה בצורה כזאת וצריך להשתדל להגיע סוף כל סוף ללשמה וכמו שאמרו חז"ל יעסוק אדם בתורה ומצות שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה.

והשגותיהם ואפילו אם כן מקיימים אותם בפועל הרי זה בלי לב ובלי יראת ד' ואהבתו בלבם בשעה שמקיימים מצוה או בשעה שמתפללים ולומדים בתורת ד', (והרי זה סימן שאין הקשר לזה בעומק לבם באמת אלא בחצוניות לבם והרי זה רק דמיוני), ואם מסתכלים טוב מסביבותינו לצערינו הרב יש לראות שזהו המצב היום שישנם הרבה אנשים עד כדי כך הגיע המצב היום בעוה"ר שהרבה שכחו בכלל מה זה יהודי שלא יודעים בכלל מה זה יהודי[כא], וכבר נזכר לעיל שיהודי זה מי שהוא צמא בלבו לד' ית' וליראתו וקיום מצותיו כנ"ל.

❀ ❀ ❀

ויש להוסיף עוד מה שיש להסביר את חשיבות הענין במה "שלא שינו שמם לשונם מלבושם", כי הנה ג' דברים הללו הם המבדילים ועושים לנו חומה ביננו לבין הגוים, וזה עושה הבדלה עוד יותר מענין שמירת המצות כי הג' דברים האלו מלוים את האדם תמיד גם בשעות שהוא לא עוסק בתורה ומצות ואפילו כשהוא עוסק בעניני פרנסה ובשאר דברי רשות[כב], ולכן הרי זה גורם לנו הבדלה מוחלטת מהם.

והנה צוה לנו ד' ית' בתורה הק' מצות "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי" והיינו שהתורה מחייבת אותנו להיות מובדלים בג' דברים הנ"ל וכמו שמבואר מפורש ברמב"ם (הל' ע"ז פי"א) ובטור שו"ע (יו"ד סי' קע"ח א') וז"ל (הרמב"ם שמובא בטוש"ע), יהיה ישראל מובדל מהן וידוע (כלו' שיהיה ניכר ההבדלה וידוע שהוא בן ישראל) במלבושו במדעו ובדעותיו ובשאר מעשיו, וכן הוא אומר "ואבדיל אתכם מן העמים" וגו' עכ"ל, והרי לנו שרצון ד' ית' והתורה הק' שנהיה בהכרח מובדלים מהגוים שלא נוכל בשום אופן להתחבר אליהם כלל, וזה שאנו מובדלים מהם (ואנחנו מתגאים נגדם במה שאנחנו העם הנבחר לד' ית' ולא הם) כמובן שזה מעורר קנאה ושנאה מאומות העולם עלינו, וכך אמרו חז"ל (שבת פ"ט) שבמתן תורה ירד שנאה מאומות העולם על בני ישראל[כג].

והטעם שחייב אותנו ד' ית' להיות מובדלים מהם מבואר בספה"ק כי רק בכך הוא הקיום שלנו בפרט בזמן הגלות שנמצאים ביניהם, שאם ח"ו היינו מתחברים אתם הרי זה עלול להשפיע עלינו ללמוד ממעשיהם ולהיות כמותם ח"ו.

וחוץ ממהגיון הפשוט שיש בזה שהאדם עלול להיות נשפע ממי שהוא מתחבר אתו וכמו שאיתא בפרקי אבות "אל תתחבר לרשע" ומבואר במפרשים שעל ידי כך הוא יכול להיות

כמוהו ח"ו[כד] נוסף לזה יש בזה ענין סגולי שמכח ההתחברות אתו נעשה גם התחברות בנפשותם ואז הקליפה והטומאה שבנפש השני מתדבק בנפשו של המתחבר אליו[כה].

ולכן כדאי לנו להיות שנואים ומאוסים בעיניהם ושלא ירצו להתקרב אלינו ולהיות לעם א' ורק בזה אנחנו מובטחים שנשאר לעם ד' עד עולם, ולכן ברגע שח"ו מבטלים את ההבדלה הזאת ומתחילים להתקרב אליהם הרי זה גורם להרוס ולהחריב את כל כרם ישראל ד"י.

ואע"פ שלפי ההגיון האנושי יש לחשוש שעל ידי השנאה הזאת שירד לאומות העולם ממתן תורה זה יכול לגרום שהגוים יעיקו ויצערו אותנו, אמנם במה שהתורה הק' הוסיף את סוף הפסוק הנ"ל "ואבדיל וגו' להיות לי" וכפי שפירשוה חז"ל שהכוונה שאנחנו נהיה מיוחדים לקב"ה אז בזה יש לנו הבטחה שעם כל השנאה שלהם לא יוכלו שונאינו להרע לנו וזה מפני שאנו מיוחדים לד' ית', וכמו שכל מלך בשר ודם בודאי שומר על אנשיו המיוחדים הקרובים אליו שלא יפגעו בהם שונאיהם ומקנאיהם.

ואדרבה רק אם ח"ו נבטל את מצות "ואבדיל" (וגו' ובזה יתבטל ה"להיות לי") אזי דוקא יתרבה השנאה מהם עלינו ויהיה להם ח"ו כח לשלוט עלינו (ואע"פ שזה בהיפוך מהטבע).

וזה מה שמבואר בדברי חז"ל על הפסוק הנ"ל "ואבדיל אתכם מן העמים" ופרשוה חז"ל (ומובא ברש"י שם) וז"ל, אם אתם מובדלים מהם הרי אתם שלי ואם לאו הרי אתם של נבוכדנצר וחביריו, וזאת אומרת שמה שנבכדנצר הצליח לשלוט עלינו דהיינו להחריב את בית המקדש ולהגלותינו מארצנו היה מפני שבטלנו את ההבדלה ביננו להגוים והתחברנו אליהם.

ויש לדעת ולהבין שגם כל הצרות הקשות שהיה לנו בזמן הגלות והגרושים מארצות הגוים במשך כל הגליות וכן כל ההשמדות שהשמידו אותנו הכל נגרם על ידי ביטול מצות "ואבדיל" וההתחברות אליהם, וענין זה מבואר גם בספר משך חכמה על התורה לבעל האור שמח (ויקרא כ"ו מ"ד) (וכדאי לעיין שם בדבריו שם בהרחבה המארים את העינים בענין זה).

ויש להסמיך לזה מה שכתב המהר"ל (...) שסיבת אריכת הגלות היא מפני שלא שומרים על הבדלה מן הגוים ומתקרבים אליהם ולולא זאת כבר היינו נגאלים[כו], וכמו כן (חוץ ממה שהקירבה וההתחברות אליהם גורם אריכת הגלות יותר ממה שהיה נגזר עלינו בתחילה) הרי זה גם מחמיר עלינו שאנחנו סובלים בזמן הגלות כל הסבל

הגדול והגזירות הנוראות שעשים לנו בזמן הגלות ולולי זאת (כלו' אם היינו מובדלים ומורחקים מהם לגמרי) אע"פ שהיינו בגלות ומגורשים מא"י היינו חושכים את כל הסבל היותר קשה וכו', ע"כ מתודה"ק.

נמצא שההבדלה וההפרדה מהגוים הרי זה הגנה בשבלינו מריבוי הצרות, וכפי כמה ששומרים יותר על ההבדלה והריחוק אזי ההגנה שלנו יותר חזק והסבל והצרות פחות יותר, וכמו שכן היה בארץ מצרים ששבט לוי היו מובדלים מהמצריים עוד יותר מכל שאר הכלל ונשארו דבוקים בתורה באותה הצורה שהנהיג אותם יעקב אבינו (ואפילו בארץ מצרים) שכאשר הגיע למצרים תיכף ומיד (עוד) לפני שנכנס לתוך מצרים שלח את יהודה להתקין להם בית תלמוד בארץ גושן (כמו שכתוב "ואת יהודה שלח ... להורות לפניו גושנה" וכמו שפירש רש"י שם לתקן לו בית תלמוד).

היוצא מהאמור (מדברי חז"ל) שכל סיבת החרבן והגלות מפורש בתורה (כפי שפירשוהו חז"ל) הוא מפני שלא היו מובדלים מן הגוים וכנ"ל, וכן כתב הגאון הקדוש והמקובל הגדול הרב ר' שמעון מזליחוב בספרו נהרי אש[כז].

ואע"פ שחז"ל הזכירו עוד דברים שבגרמתם נעשה הגלות[כח] כבר נתבאר במקום אחר לתרץ את הסתירות שכתוב בחז"ל כמה סיבות שבגללם נחרב בית שני, שאמרו חז"ל שבעון שנאת חנם, ובמקום אחר אמרו חז"ל שלא הוכיחו זה את זה ולא מחו בעוברי עבירה, ובמקום אחר אמרו חז"ל שלא נחרב הבית עד שחללו בה את השבת, ונתבאר אצלינו שהכוונה שא' גרם את השני וכולם היו תוצאה מהקלקול הראשון.

וכמו כן יש לפרש בענין חרבן בית ראשון שהשורש והקלקול הראשון היה שלא שמרו על הבדלה מהגוים והתחברו להם וזה גרם להם ללמוד ממעשיהם ומתוך זה הגיעו להכשל בג' עבירות ולכן התורה מרמזת לנו רק את הדבר הראשון שהוא השורש.

וסיבת הדבר שגרמה להם לעבור על "ואבדיל אתכם" ושהתחילו להתחבר עם אומות העולם הגוים היתה מפני שרצו למצא חן בעיניהם ולתפוס מקום חשוב ומכובד בעולם ועל כן התחילו לחקות את כל דרכיהם, וכמובן שהתחילו להתחבר אל הגוים רק בדברים שחשבו לפי דעתם שאין בהם איסור מפני שהם רק דרכי הנהגתם וסגנונם, אמנם באמת בזה כבר עברו על איסור מהתורה "ואבדיל אתכם מן העמים", ואע"פ שכאשר התחילו להקל בודאי

[כא] ומצד השני יש לראות כאלה שהם עדיין רחוקים אבל הקשר שלהם בלבם הוא חזק שהם יודעים מה הוא יהודי והם באמת יהודים ששייכים להקב"ה, ומה שלא מקיימים המצוות בפועל הוא מפני שהם תינוקות שנשבו ולא יודעים מה שחייבים לקיים בפועל או שהם קרובים לאונס (באיזה שהוא צורה) על מה שאינם מקיימים בפועל ולכן הם באמת ראויים להגאל, אמנם יצטרכו לעבור זיכוך ותיקון גדול עד שיהיו גם בפועל כמו שראוי ליהודי להיות, וכמו שהיה ביציאת מצרים שיצאו כאלה שהיו עירום ועריה ומכיון שרצו לצאת ממצרים ומירידתם ברוחניות ורצו להגיע לקבלת התורה ולעבוד את ד' על ההר הזה לכן נגאלו, ובשביל זה עברו כל מיני תקונים וזכוכים במשך מ' שנה עד שזכו להגיע לא"י וכו'.

[כב] ועוד יותר מזה שהרי זה גורם לו שאפילו אם ירצה להתחבר אתם לא יוכל כי אינו יודע שפתם, וכמו כן אפילו אם ירצה להסתיר את עצמו ויעשה עצמו כאלם שלא יוכל לדבר כלל כדי שלא ידעו עליו שהוא יודי ולא ירחיקו אותו מביניהם ולא יזלזלו בו, גם לא יוכל כי הרי הוא ניכר במלבושו.

[כג] ששם איתא שהשם של ההר שניתנה עליו תורה היה "הר חורב" והטעם למה נקרא "הר סיני" הוא מפני שמשם (כלומר ממתן תורה) ירדה שנאה לאומות העולם (על בני ישראל) וכלומר שמכיון שעל ידי מתן תורה נאסר לנו להתערב עם הגוים על ידי חתנות ואי אפשר לנו לאכול ממאכלם שאינו כשר ועוד שאנו חייבים להיות מובדלים מהם בלבוש וכו' כנ"ל הרי זה מה שגורם את השנאה.

[כד] ועי' ברבנו יונה במשנה אבות (...) אל תתחבר לרשע שהוא מביא מחז"ל שאפילו ההתחברות היותר קטנה ואפילו בדבר רשות ואפילו לדבר מצוה אסור להתחבר לרשע.

[כה] ובזה יובן מאוד מה שכתב הרבנו יונה הנ"ל (..) בשם אבות דר"נ שהמתחבר לרשע (אפילו באיזה התחברות שיהיה) הרי נעשה על ידי כך שותף בכל עונותיו של הרשע ויהיה נענש עליה כאלו הוא גם כן עשה אותם, ולפי זה יש להבין שמי שמוכרח לעשות איזה עסק עם רשע צריך להזהר שלא יהיה התקשרות והתחברות (ומכל שכן ידידות) בלבו אלא יכניס בלבו הרגשת ריחוק ופחד מלהתחבר אתו וכמובן שלא ידבר אתו שיחת ידידות שלא מהצורך, ובעוה"ר היום הרבה נכשלים בזה מכח חוסר ידיעה ושימת לב לענין זה.

[כו] ובזה יובן למה היום מתנפל עלינו היצר הרע והסט"א להכניס בינינו השקפה הפוכה מהתורה הק' שיש ח"ו "מצוה" להתקרב ולהתחבר לרשעים וכופרים, ולשלב את החרדים עם החופשיים הללו, שהם שונאי ומשניאי ד' שדינם כגוים לכל דבריהם כמבואר בגמ' וברמב"ם ובשו"ע, ושעל פי התורה הק' מצוה לשנאותם ולהתרחק מהם, ועליהם אמר דוד המלך ע"ה "משנאיך ד' אשנא ובתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי", ובכל זה כוונת הסט"א כדי להאריך את הגלות בעוה"ר, וי"ר שנזכה מידם ונזכה לקיים את דברי התורה הק' לאמתה של תורה ולקרב את הגאולה השלימה בב"א.

[כז] הוא היה גאון ענקי בנגלה ובנסתר וגם קדוש ענקי (והיה ר"מ בישיבת חכמי לובלין וגם הגאון הר"ש בעל שבט הלוי היה מתלמידיו) וכל התורה כולה היה שגורה על לשונו בעל פה כמו שידוע לתלמידיו

[כח] כמו ע"ז ג"ע וש"ד ושלא שמרו שמיטת הארץ.

הקפידו שלא לעבור על האיסור מן התורה של ואבדיל אתכם וגו' ולכן הקפידו שלא לבטל את כל ההבדלה שבינינו לבינם אלא השאירו את ההבדלה בדברים שלא היה כל כך בולט, אבל סוף כל סוף הורידו את החומה ההחלטית שהיה מגין עלינו שלא יהיה שייך שום התחברות אפילו של כל שהוא בנינו לבינם.

ואחרי שהתחילו להקל בזה (וכאלו בהיתר) מתוך זה ירדו לאט לאט מדחי אל דחי (וכפי שאמרו חז"ל עבירה גוררת עבירה) עד שהגיעו לעבירות היותר חמורים של ג' עבירות כמו שמבואר בנביא ובחז"ל, והגה"ק הנ"ל (ר' שמעון מזליחוב) כתב עוד יותר מזה שכל מה שעשו לעבוד עבודה זרה וכו' היה בכוונה להדמות אליהם ולהיות נראה ככל הגוים ולתפוס מקום חשוב בעולם, וכלו' שחשבו שבלי שיעבדו עבודה זרה כמו כל הגוים יהיו נראים בעיניהם כאנשים פרימיטביים ומוגבלים כי כולם האמינו שבזה ממשיכים הצלחתם[כט] ולכן חשבו שאם לא יעשו כך יסתכלו עליהם כלא מבינים העסק ולכן לא עושים ההשתדלות שמביא את ההצלחה[ל].

❀ ❀ ❀

ויש להוסיף מה שיש לדעת שבכל הדורות עד התקופה של המתבוללים והמשכילים שהתחילו להיות מודרניים היו מקפידים בכל תוקף על כל הדברים הללו שנזכרו בחז"ל שמם לשונם ולבושם, וכהיום נשכח מאוד הזהירות מדברים הללו ואפילו אצל הרבה בני תורה וישיבות שמתלבשים כמו גוים ומסתפרים כמו גוים עם בלוריות ל"ע ומגלחים זקנם וכו' ולא די בכל זה אלא גם מייפים את עצמו ואת בגדיהם כמו דרכם של נשים, ויש בזה משום חשש גדול של איסור לאו מהתורה דלא ילבש וגו'.

ואע"פ שיש טוענים שכבר נעשה כל זה גם דרכם של אנשים, אמנם אפילו אם נאמר כך לא נפקי ממה שכתוב בזוהר הק' (בפ' ויגש) (ומובא בספרי מוסר הקדמונים (עי' ראשית חכמה ועוד)) על הפסוק "ותתפשהו בבגדו" וגו' וכתב שם שדבר ראשון שהיצר הרע תופס את האדם הוא בענין זה שמפתהו לייפות את בגדיו ואת גופו וכאשר האדם מתפתה בזה ומתחיל לייפות כך ע"י זה הרי הוא כבר נמסר בידו ושליטתו של היצר הרע להורידו ולהפילו גם בשאר דברים, ע"ש.

ויש לתמוה על כל אלו איך לא מפחדים מדברי הזוהר הק' הללו, והנה הרבה מאלה הם תמימים אשר עושים כל זה לא מרוע לב כלל אלא מפני תמימותם שחושבים שמכיון שכל הסביבה עושה (וגם הרמ"ם לא מוחים ומעוררים נגד זה) לכן הם מבינים שבודאי כך מקובל אצל בני תורה ומסתמא מקורה טהור ממסורה מסויימת, וישנם כאלה שמבינים שאין זה מדרך התורה הק' אלא שבכל זאת אין להם העזות כנמר שאמר בן תימא, ומכיון שאין להם העזות דקדושה לילך נגד הרוח הנושב ולהיות שונה מהסביבה בזה לכן אי אפשר להם להתגבר נגד נסיונם בזה ועל כן מרכינים ראשם ונכנעים ליצרם, ואוי להם על גורלם המר הזה שחסר להם היסוד הראשון שכתוב במשנה ובטור או"ח קבעו (בסי' א') והרי זה אומר שבזה התחלת הנהגת יהודי.

ולאלה התמימים שחושבים שבאמת כך צריך להיות, נענה ונאמר שיעיינו בספרי ספורים ותולדות מהחזון איש ויראו מה שכתוב בענין זה, וידוע שהיה החזו"א מבקש מאנשי שלומו שהסתובבו אצלו ומבחורי ישיבות שישנו את מנהגם וילבשו מעילים ארוכים, ומובא בהגדה של פסח שהדפיסו עם פירושי החזו"א שפעם בערב יום הכפורים אחר הצהרים קרא החזו"א לכמה בחורים שהסתובבו אצלו ובקש מהם שילבישו מעילים ארוכים וראו ממנו שהיה מוכן גם לשלם מכיסו עבורם על זה, ומכל שכן שהיה מבקש שיגדלו זקנם והיה אומר שמגלח זקנו אינו צורת יהודי אלא של גוי, ובארחות יושר (ערך הדרת פנים) מביא שאמר החזו"א שכשנכנס אליו אדם בלי זקן או בבלורית בא לו להקיא, עוד כתב שם שלא היה דעתו נוחה ממה שמסתירים הפאות מתחת האוזן ואמר שהרי זה בגדר חלול ד' שמראה כאלו שמתבייש עם סימנים של יודי, ע"כ שם, ויש ללמוד מדבריו שמכל שכן שלא לגלח את הפיאות וכדו'.

והנה יש טועים וחושבים שזה שיטת סלבודקה שבחורים לפני החתונה יגלחו זקנם, ופעם כשעוררתי לבחור למה מגדל בלורית ומגלח זקנו אמר לי שזה לא ענין של קלקול אלא שזה שיטה של ראשי ישיבות סלבודקה בליטא ובודאי ידעו מה שעשו ואין מה לחשוש בזה, ואמרתי שאברר את הדבר הזה.

ואחרי ששאלתי וחקרתי נודע לי שזה טעות מוחלט ולא היה ולא נברא מעולם דבר כזה, אלא זה התחיל בחלק מהישיבות בליטא איפה שנכנס השפעת המשכילים שהכניסו את המודרניות והשיטה להשתוות לדרכי הגוים בחיצוניות כדי שלא יהיו מובדלים מהם ועל ידי כן לא יהיו מזולזלים ומאוסים ושנואים בעיני הגוים ובזה נתפתו הרבה, אמנם על ידי כן לאט לאט הורידו אותם (המשכילים) מכל היהדות עד שהתבוללו הרבה וגם הרבה מתלמידי ישיבות, והנה צרעת הזאת נתפסה דוקא בישיבות היותר חשובות כמו ישיבת ווואלאזין עד שנעשו מהם מחללי שבתות וכופרים גמורים וכל זה היה על ידי שהביאו להם המשכילים ספרים חצוניים וכפירה נוראה כידוע כל זה ליודעי היסטוריא זו, עד שהחליט הנצי"ב וסייעתו לסגור את ישיבת וואלאזין, אמנם הנגע הראשון של הלבוש המודרני ולייפות את בגדיהם וגופם נשאר אצל הרבה מהישיבות.

והנה כאשר יסד הסבא את הישיבה בסלבודקה היו שם באיזור ההוא בחורים מקולקלים והכניסום מהרחוב להחזירם תחת כנפי השכינה ולא היה שייך לבקש מהם דברים אלו שאם כך לא היו נכנסים לישיבה ללמוד בכלל, ועל כן החליטו לשתוק ולקבלם איך שהם, נמצא שזה היה הוראת שעה מכח ההכרח עד שיתקרבו.

והנה כאשר חלק מהישיבה באו לארץ הקודש ויסדו את ישיבתם בחברון המשיכו בדרכם שהיו רגילים, וכשקרה האסון הנורא ר"ל שנרצחו הבחורים דשם דרש הג"ר אייזיק שער בחו"ל בהישיבה ואמר אע"פ שלמדו בהתמדה גדולה עם כל זה נענשו משמים על שנכנסו לארץ הקודש עם לבושם הזר, וז"ב.

ועוד מסופר על הג"ר אייזיק שער שביקש ממנו הסבא שיעבור לארה"ק להיות הר"מ בחברון שאל את בנ"ב אם היא מוכנה להתלבש בארה"ק בלבוש הירושלמי וסירבה אז אמר שאינו יכול לבא כך לארה"ק.

עוד ידוע שהתיסדות הישוב של האשכנזים בירושלים היה ע"י תלמידי הגר"א שעלו לא"י והתיישבו בירושלים ראשונה לכל האשכנזים והם יסדו כל מנהגי ירושלים לעדת האשכנזים וגם הלבוש הירושלמי בין לאנשים ובין לנשים והקפידו מאוד עד לאחרונה על כל מי שבא להתיישב בירושלים שיחזיק בלבוש הנהוג בלי שינוי כלל.

ועל כן יש לדעת שגם שיטת הגר"א ותלמידיו היה להקפיד מאוד על הלבוש היהודי הישן לפי המסורה ולא לשנות וכן הלך גם הגר"א עם שטריימל וכל מה שלובשים האנשים עדת הפרושים בירושלים עד היום כלו' אלו שלא שינו, הרי זה לפי מנהגי תלמידי הגר"א (חוץ מהנשים שכן שינו גם אצל עדת הפרושים כמו שאמרו חז"ל נשים דעתן קלות ועל כן הן מתקלקלות יותר בקל) וכל אלה שחושבים שההקפדה כל כך על שינוי הלבוש שייך לחסידים הרי זה טעות גדולה ומוחלטת.

והנה הרבה מאלה שמתלבשים בלבוש הלא רצוי יש להם הרבה קשיים עם יצרם בכל מיני ענינים ואינו עולה בדעתם לחשוש שאולי הרי זה בא מכח זלזולם בהלבוש וכמו שכתב הזוהר הק' שזה הגורם לנסיונות בעניני קדושה ואיך לא יחשוש לדברי הזוהר הק' ועל כן יש לשים לב לזה וגם למה שאמרו חז"ל שבזכות זה נגאלו ממצרים, וא"כ איך לא יחשוש האדם בפרט היום שאנו קרובים ממש להגאולה השלימה ואולי כמו כן גם הגאולה העתידה יהיה תלוי זכות האדם להגאל או לא בדבר זה וע"י זלזול בזה יאבד גם כן זכותו בזה ח"ו.

(מתוך שיחה לפ' שמות תשס"א)

מחוסר מקום לא הכנסנו אוצר הזמנים על ימי השובבי"ם ואוצר החינוך ואתכם הסליחה

היות ויש ביקוש הרבה יותר ממה שאנחנו מצליחים לחלק מחוסר כסף לכן מי שיודע ערך הדברים ותועלתם להקוראים ורוצה להיות ממזכי הרבים שאין ערוך לשכרם ויכול לחלק בעיר שלו או באזור שלו ולעורר אחרים לזה יפנה לטל 052-7611-632 ושכרו כפול מן השמים

[כט] ואיתא בזוה"ק (...) סיפור בא' שהיה חולה, וראה שהגוים עובדי עבודה זרה כאשר הם חולים הם הולכים לבית העבודה זרה ויושנים שם כל הלילה ובבוקר קמים בריאים, והוא כמובן נמנע מללכת כי ידע שאסור להתרפאות בעבודה זרה, אמנם רצה לדעת איך זה שמתרפאים שם ולכן הלך לשם בלילה והשכיב עצמו במיטה כמו כולם אבל החזיק עצמו ער כל הלילה כדי שיראה מה יקרה במשך הלילה, וראה איך שהגיע איזה שד עם עשבים בידו ועבר בין כל החולים שם ושם העשבים עליהם ובכך התרפאו, וכשעבר השד דרכו דלג עליו ולא שם עליו כלום, ואז הוא שאל את השד למה לא שם עליו גם כן אז ענה שזה לא בשבילו מכיון שהוא יודי, וזה ניתן רק בשביל הגוים להטעותם שישארו בטעותם שהעבודה זרה מרפה אותם (ועי' מה שכתב רש"י (דברים ד' י"ט) על הפסוק "אשר חלק ד' ... לכל העמים") אבל אתה שהנך יודי אין לו רשות לרפאות אותו ולהטעותו בזה, ע"כ הסיפור בזוה"ק שם.

[ל] וכמו שבאמת גם בני ישראל טעו בזה וחשבו שכשעובדים למזלות מושכים הצלחות, וכמו שאמרו ליחזקאל הנביא אחרי שהצליח לנתק אותם מלקטר למערכת השמים (המזלות) (אמרו לו) שמאז שהפסיקו לקטר למערכת השמים נפסקה הצלחתם.

ומה שמובא בהערה הקודמות מהזוה"ק צריך לומר שזה נאמר רק על יודי שלא עובד עבודה זרה ולא מאמין בה ולכן לא נותנים להטעותו בכך, אבל כאשר היודי עובד עבודה זרה ומאמין בה כן נותנים לו לטעות, ועוד יש לומר שלפעמים יתכן גם על ידי עבירות אחרות יתנו לאדם לטעות בעבודה זרה כמו שמצינו בתורה הק' (דברים י"ג ד') בנביא השקר שרוצה להטעות בעבודה זרה ככתוב שם "ובא האות והמופת".